Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

NAM THỨ MƯỜI BỐN - SỐ THỨ 2706

NGÀY THỨ BẢY 27 MARS 1926

BIBLIOTHÈQUE TONKIN

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng	Một tháng	Nước ngoài	Mỗi số 0$05
Một năm	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	12$00
Các làng và						
Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: T. B. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique:
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE n° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 Kgnes au centimètre de hauteur, sur 0m043 de large.
Une seule insertion . . . 0$30 le cm
Par contrat annuel :
Par conditions et par insertion . . . . . 0$10 le cm
Réclame dans la 1re page . . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le cm
On traite à forfait pour les contrats importants.

Học mới với học cũ

Từ khi phong-hội mở mang, giao-thông rộng-rãi, một cái học-thuật mới đã có đủ cái thế-lực chi-phối cả thế-giới mà thao-túng cái vận mệnh sinh-hoạt của cả loài người là cái học-thuật Thái-tây tiếp-xúc thẳng tới mình, mà cái nho-học cũ ngày xưa không còn có cái công-dụng thích hợp với đời nữa. Người ta sinh ở thời-đại này, thế tất phải bỏ nho-học cũ mà theo học-thuật mới. Mà cái học-thuật mới ấy so với nho-học cũ quả lại có phần hoàn-toàn mỹ hơn, ngoài cái sở-trường mà nho học cũ không có là cải học làm cho người ta được của giàu sức mạnh, sung-sướng phú-phê, cũng không phải không có cái tinh-thần rất cao-thượng, cái lý-tưởng rất thâm-trầm, cũng có thể làm cho đạo-đức người ta được tiến lên, nhân-cách người ta được cao lên, không khác gì nho-học cũ. Ta cứ coi cái đạo-đức, cái nhân-cách của người Âu Mỹ là những người đã hun nung dẫm-thắm ở trong cái học thuật ấy, cũng đủ biết cái học-thuật ấy, về đường vật-chất mà cả về đường tinh-thần nữa, hoàn-toàn mỹ bị hơn nho-học cũ ngày xưa là đường nào!

Song có một điều lạ là cái học-thuật ấy ở Âu Mỹ thì tạo thành được cái nhân-cách, dưỡng thành được cái đạo-đức của người ta như thế, mà duy ở nước mình, nhập nhiều cái học-thuật ấy cũng đã có tới hơn bốn mươi năm rồi, mà xem ra người mình bây giờ, cái cách sinh-hoạt tuy có phần mạnh bạo hơn trước thật, cái năng-lực doanh-nghiệp tuy có phần tăng-tiến hơn trước thật, cái văn-minh về vật-chất tuy có phần rực-rỡ, lòe loẹt hơn trước thật, nhưng đến đạo đức thì chẳng những không tiến mà hình như lại thấy lui, nhân cách thì chẳng những không cao mà hình như lại thấy thấp; xô đẩy nhau vào đường danh nẻo lợi, mà liêm sỉ hầu muốn ra tro; lừa lật bằng cạm dọc bẫy ngang, mà tín nghĩa hầu như quét đất; người có đạo đức, có nhân cách thật thấy mỗi ngày mỗi hiếm, mà trong xã-hội cũng không lấy những người như thế làm trọng nữa, cũng không ai hâm-mộ, không ai mong-mỏi cho bằng cái danh giá lên xe xuống ngựa làm bạc nhiều tiền; cái hiếu-thượng trong xã-hội thành ra điên-đảo cả, mà nhân tâm thế đạo e rồi nữa truy-lạc chưa biết đến đâu là cùng; khiến cho những kẻ mẫn thế ưu thời lại phân nàn than tiếc về cái thời đại nho học cũ ngày xưa, đạo đức còn chưa đến nỗi luân-vong, nhân cách còn chưa đến nỗi tiêu-duyệt.

Xét ra không phải nho-học cũ có hơn gì học thuật mới bây giờ, chỉ tại học phong ngày nay có khác với học phong ngày trước. Ngày trước nói học là học đạo-lý thánh hiền, học tu thân chính tâm, học thành nhân thủ nghĩa là đi đề cập quyển sách đi học cũng đinh ninh một bụng rằng nếu muốn đứng vào cái hàng sĩ quân tử thì phải chau dồi khắc-kỷ, cố làm sao cho có đạo-đức, có nhân cách, làm thân người sĩ quân tử, cái chỗ khác với dung tục ấy chỉ có thế mà thôi, chứ không phải cứ cầu cạnh được lấyước vị cho sang, bổ hót được lấy tiền của cho nhiều mà tự cao là bậc thượng lưu trong xã-hội được, một trăm người học tức là một trăm người dự bị vào cái ngạch ông thánh ông hiền; tuy có nhiều người vì chí hạnh bạo nhược mà không đạt được cái mục-đích học vấn của mình, cái số ông thánh ông hiền bao giờ cũng là cái số hiếm trong xã-hội, nhưng cái mục-đích học-vấn của người trong nước đã đều xu-hướng cả vào đấy, nên trong học giới vẫn thường sản xuất được những bậc danh-tướng lương-thần, chân-nho chí-sĩ, đạt thì lấy đạo học giúp đời mà làm nên công nghiệp hiển-hách, cùng thì lấy đạo học thiện thực mà gây nên phong-hóa bản-hoi. Cái cố-quốc Việt-nam này sở dĩ thành được là một nước có văn-hiến, có trật-tự, có nhiều đoạn lịch-sự cũng danh tiếng ở vang, ai cũng phải công nhận là cái công nho học, mà nho-học sở-dĩ được có điều hay như thế là nhờ về cái học-phong tốt ngày xưa vậy. Bây giờ ta đổi học-thuật mà ta đổi luôn mất cả học-phong; bây giờ nói học là học để « kiếm xu » học để thi lấy bằng nọ bằng kia, học để đi làm sở này sở khác, mục-đích học gì thì học mà cái mục-đích cũng không ngoài được cái chức vị lớn nhỏ, cái lương bổng ít nhiều, trừ thế vị kim tiền ra, không mấy ai để cái bụng học về đạo đức, về nhân cách nữa. Cái mục đích học đã sai, thì dù học thuật hay đến thế nào, cũng chỉ đến đạt được cái mục đích của mình là hết, cái mục đích học chỉ ở kim tiền thế lợi mà không ở đạo đức không ở nhân cách, thì có được kim tiền thế lợi tức là hết sự học, còn làm sao cho đạo đức được tiến, nhân cách được cao.

Nay muốn thu được cái hiệu-quả hoàn-toàn mỹ-bị của học-thuật mới. Không những là học được cái thuật làm giàu làm mạnh, bỏ được cái khuyết-điểm nho-học cũ của ta ngày xưa, mà lại học cho được đạo-đức cũng tiến, nhân-cách cũng cao, không khác gì nho học cũ, thì học-phong tốt ngày xưa ta phải nên giữ lấy; đành rằng có thực mới vực được đạo, người ta ai cũng cần phải có cái kế mưu sinh, nhưng cái mục đích sự học là cái mục-đích cao qui thứ nhất ở đời, không lẽ lại chỉ đến mưu sinh là cùng tột; ta đã đặt mình vào trong học-giới ta phải có cái mục-đích cao hơn nữa, là học để cải cái đạo đức của mình được tiến lên, cái nhân-cách của mình được cao lên; lấy là cái học-phong rất tốt của người mình theo nho-học cũ ngày xưa mà chính cũng là cái học-phong của người Âu Mỹ theo học-thuật mới bây-giờ vậy.

T.

Việc Thế-giới

(ĐIỆN TÍN)

Ngày 4 Mars 1926

Dư-luận nước Pháp với việc Đông-Pháp

Báo *Figaro* bình phẩm về bài diễn văn của M. Varenne đọc hôm trước, diễn-văn ấy có những ý tiến-thành-đáng về việc tài-chính Đông-pháp. Bảo ấy biện-đông-tinh các lời nói về tiền đồ chánh-trị Đông-pháp, và nói rằng cuộc bảo-hộ của nước Pháp, trong một thời-kỳ rất dài, còn rất khẩn thi ết cho sự liên-lạc của nầm xứ Đông-pháp. Báo ấy lại nói: chánh-phủ, và tư nhân Pháp đã gây nên một cái công-cuộc lớn-lao, khiến cho các nước phải khen ngợi về công. Người An-nam hầu cũng biết rằng sự mở-mang nền kinh-tế, lợi cho thật cả mọi người, còn ích cho họ hơn là việc đặt ra những cơ quan hội-nghị, hay là những sự chia rẽ mơ tưởng không đâu. Bàn-tán những việc xa-xôi quá, lắm khi cũng nguy-hiểm. Nay ở lối một điều gửi trộ-tự và hòa bình mà cố gắng lo việc gần đến nơi, trước đây nhờ thế đã được kết-quả tốt tươi, thì sau này tất cũng được nhiều kết-quả lắm lắm.

Báo *Nouveau siècle* có nói tài-chánh Đông-pháp bị hại về việc tiền f a c họ giá, và vì cớ mở-mang của Đông-pháp bị ngăn-trở bởi các người quan thuế, đành-đồng tiền francs chỉ tệ, mà lại thu bằng bạc. Báo ấy nói tóm đi h quan-thuế bằng tiền francs kim-tệ.

Tại tòa nội-các nước Pháp

M. Malvy phải nghỉ mấy ngày, vậy M. Briand quyền cả bộ nội-vụ.

Tại thứ dân nghị-viện nước Pháp

Thứ-dân nghị-viện đã ưng-chuẩn việc tăng lương-bổng các quan cảnsát.

M. Cazals nói đảng cấp-tiến không làm khó-khăn cho tòa nội-các, nhưng ông đã xin M. Péret tìm cách điều-hòa việc tăng thuế và số tiền buôn bán.

Việc nước Anh

Tại hạ nghị-viện, M. Loyd Geo g công-kích bịch liệt M. Chamberlain về việc cuộc hội-nghị Genève không thành-công. M. Chamberlain có đáp các nước hợp ý với nước Đức rồi mới quyết định hoãn cuộc hội-nghị Locarno. Ông ấy nói ông tưởng đã có công giữ gìn được công-cuộc của cuộc hội-nghị Locarno. Sau nghị-viện bỏ 325 vé đối với 128 vé ưng thuận một khoản tán-thành cho tòa nội-các.

Việc nước Đức

Nghị-viện nước Đức giơ tay ưng-chuẩn một khoản của các đảng tán-thành cho tòa nội-các, tỏ ý biểu-tình về cái chánh sách Locarno.

Nghị-viện bỏ 259 vé đối với 141 vé phản kháng của đảng quốc dân không ưng tín-nhiệm.

Việc nước Ba-lan

M. Skrzynski, trưởng-thuyết mọi việc tại hội đồng ngoại-giao, ở nghị-viện có nói các việc điều-đình ở Genève không có làm hại đến cái chánh-sách Locarno. Song các hội viên hội-đồng hội Vạn quốc hợp ý nhau rằng nên chỗ họa cái quyền phản-kháng tại hội-đồng quản-trị.

Việc ở Maroc

Ở Tanger có tin rằng Abd el-Krim đã trở về Oudjda. Có 18 bản sẽ đình mặt trận Tétouan. Người Tây ban-nha đã cem thêm binh đến đường trận.

Việc Hung gia-lợi

Vì tòa nội-các xướng cái vấn đề tín-nhiệm, nên nghị-viện đã ưng-chuẩn bản tờ-trình của hội-đồng điều-tra về việc làm giả giấy bạc.

Việc nước Nhật-bản

M. Wakatsuki, đã trình bày cái chương trình mới được nghị viện hoan nghênh. Cứ như chương-trình ấy, thì không sự xảy ra việc khủng-hoảng nữa. Ông đã xin được các ông nghị ưng thời không xin tăng lương 100 đồng nữa. Thế là đã qua được cái buổi khó khăn.

Ngày hôm nay, nhiếp-chính-vương đặt lễ trọng thể tiếp kiến M. Claudel, đại sứ nước Pháp.

Đã tìm thấy thi-hài các phi hành gia bị nạn trong việc bay từ Yokosuka sẽ làm lễ cất đám trọng thể.

Việc ở Mãn châu

Bắt đầu từ ngày 15 mai này sẽ có tàu đi từ Mãn-châu tới Moscou, chở thư gửi đi Tây Âu.

Trong 10 ngày mưa rồi nhiều nơi đường sắt bị gãy, ở đường đông thiết lộ có ba chỗ trượt bánh.

(Indopacifi)

Giải đáp những điều pháp-luật

LỜI HỎI. — Tôi đây học ở nhờn hương-thôn thấy dân-trí còn tối tăm mờ mịt lắm. Nay muốn có trí học được mở mang rộng-rãi thêm, thì trước nhất vở bỏ chỉ cũng không còn có thứ thuốc gì có thể chữa được những bệnh ấy nữa. Vậy tôi cũng mấy ông bạn định lập ra một cái thư-viện có để sách về quốc-văn và các báo chí một là để giúp sự khai hóa của nhà-nước trong chốn hương-thôn, hai là để các giáo-viên cùng những người biết chữ có chỗ tiêu-khiển một cách thú-vị thanh-nhã hơn khỏi mọc mang ở những chỗ rượu chè đỏ-quán vô ích mà có hại về tiền.

Vậy tôi xin ngài làm ơn bảo giúp ở những câu hỏi sau này:

1) Lập một cái hội đồng tiền nhờ để mua báo, mua sách xem như thế có được không?

2) Đã lập hội rồi phải xin phép (xin chưa được quyền tự-do lập hội) vậy cách xin phép thế nào? xin phép ở đâu?

3) Lập hội như thế có phải chịu thuế má nhà-nước không?

Có mấy điều đó xin ngài chỉ-bảo rõ ràng lên báo-chương cho, nếu có thể được thì các nơi có lẽ cũng bắt chước làm như vậy, chẳng cũng là hay lắm rư!

LỜI ĐÁP. — Lập hội ấy thế nào nên làm thành điều lệ rõ ràng, rồi làm đơn xin phép quan Tổng-sứ và đính cả bản điều lệ vào đơn. Đơn ấy phải do quan Công sứ tỉnh mình ở chuyển đệ đi cho.

Một hội như thế là hội công-ích không phải là hội buôn bán gì thì không phải chịu thuế.

Ph. b. L.

NHỮNG CHUYỆN CỔ LÝ-THÚ NGÀY NAY

Đương người trong nhà, nghe người đường có tiếng nheo nhéo:

— Lạy cụ ạ!

— Không dám, lạy cụ ạ!

— Mời cụ đi về ạ!

Ba tiếng nói của ba người, nhưng cùng lanh lảnh như chuông kêu. Mình bụng bảo dạ: Quái hèa! ba bà cụ ở đâu mà nghe tiếng còn xuân như thế? Kính lão đắc thọ! Ta chợ ra xem những cụ nào quen hey lạ ta cũng chào một tiếng, để cố mua lấy cái: không dám! ba cụ thế nào mà chẳng ban cho.

Vừa hé cửa nhìn, thì ra ba cụ cũng còn trẻ cả, chừng ba mươi trở lại. Một cụ bụng chửa đã gần đến tháng đẻ.

Giả sử năm mới không hơi muộn rồi thì mình ra chúc cụ đẻ ông giai.

Đ.

LỜI ĐÀN BÀ

Người ta cần phải có tư-tưởng

Đi học, đi buôn, làm nghề, làm ruộng đã đành, nhờ có sức khỏe, mà thực ra lại cần có tư-tưởng rất nhiều, vì tư-tưởng không có, công việc phải sụt lại xuống, mà chẳng nào gặp khoẻ khó đặng, trong đời bất hạng công việc gì, chỉ lấy tay bảo miệng dạy mà thôi, chớ không ai đem cái khéo cái khôn mà trát vào cho ai đặng hết, chỉ qui hồ tự mình lĩnh-hội lấy, mà sinh khôn sinh khéo ra, sự lĩnh-hội đó tức là cần phải có tư-tưởng vậy; hiện bây giờ ở xã-hội mình về đường tư-tưởng, không nói ai cũng hiểu là kém lắm, kém cho đến nỗi, nghĩa-vụ của người dân đối với nước không biết làm sao? Nghĩa-vụ của người dân-bà đối với nhà không biết làm sao? Hưởng hồ còn tính-tình đến nghĩ đến sự lễ-lạo với nhân-loại nữa, mà việc đời khi nào ban đầu cũng phải có tư-tưởng, có lý-luận rồi mới có thực-hành, nếu tư-tưởng đã kém còn mong gì thực-hành đặng, lại cái tư-tưởng cũng có hai lẽ, một là tư-tưởng tốt đẹp, hai là tư tưởng không chính-đáng, cho nên nói gây dựng tư-tưởng trong buổi phôi-thai này thực là khó khăn lắm; ông nói hàng tháng, bà nói hàng thánh, mỗi người hoài hão lấy một chủ-nghĩa, là chủ-nghĩa dạy lợi ích-kỷ mà thôi, đến đi về con đường nào, cũng tới cho mục-đích đó là cùng, như thế mà bảo về tư-tưởng sung-túc, tư tưởng phồng có ngày không? Nhưng thế nào cũng phải gắng mở mang đường tư-tưởng cho rộng ra, nếu không thế thì làm sao trở sự tiến-hóa của nhân loại hết thảy, vì tri-thức của người đời là phát sinh ra nơi chỗ tư-tưởng, nên lợi hại lành dữ, thực đều vì cảm giác bề ngoài đưa vào cả, ở trong thì không nên động cái lòng tham-dục, để thu nạp được nhiều, mà thành ra dầu có tư-tưởng nhưng không lợi ích chi cho toàn-thể, nên cái tư-tưởng ấy không qui, còn tư-tưởng chính đáng ra, là mong sao nhơn-loại mỗi ngày mỗi phát đạt thêm, mỗi người đều có chủ-trọng về điều công lợi, công ích, biết năng cao cái trình độ của mình lên, tự nhiên thấy thay đổi một phen mới mẻ, dần ông dần bà đều chung hưởng một phần không khí tốt đẹp của sự sinh hoạt tự nhiên hà chẳng càng nên gây dựng lấy tư-tưởng hay sao? Còn đợi ai phải đặt bảo nữa. Nói tóm lại sự gây dựng tư tưởng là sức học hành ngõ hầu thấy cho rộng, vì dụ như nhà nước bây trường học cho mình cũng là gây dựng tư tưởng đó, sự học sinh xem báo tức là tầm bổ cho tư-tưởng đó, mình phải suy lý-luận lẽ ấy ở chỗng thì tự nghiệm biết tư-tưởng phải phát sinh ra lắm, nếu học một thứ biết một chữ, nghe một việc biết một việc, chẳng qua như cái máy vậy chứng nào thì đi chứng ấy, hết vặn hết đi, thế là vô bổ

Đạm Phương nữ sử

ÔNG PHAN-CHU-TRINH TẠ THẾ

Có tin điện ở Saigon báo tin rằng ngày 24 mars (tức là ngày 11 tháng 2 ta) vừa rồi, ông Phan-chu-Trinh bệnh chung tại Saigon. Ông sinh năm nhâm-thân (1872) tại làng Tây-lộc, huyện Hà-đông (tức là phủ Nam kỳ bây giờ) tỉnh Quảng nam Trung-kỳ, đỗ cử-nhân khoa anh-tí (19.1), khoa hội tân sửu năm sau (1902) liền đỗ phó-bảng. Lúc ấy phong trào duy-tân ở Nhật-bản và Trung hoa đã truyền đến nước ta, ông thấy tình-cảnh nước nhà, không muốn ra làm quan nữa; đến năm 1905 ông có đi sang Tàu và Nhật-bản để xem xét công việc duy-tân ở hai nước ấy thế nào; năm 1906 trở về nước nhà có đăng từ cho chính phủ bảo-hộ, đại khái mong chính-phủ cải-cách việc chính-trị, xướng ra cái chủ-nghĩa Pháp-Việt liên lạc, thật ông là người trước tiên. Ở Quảng-nam thì ông có lập ra làng mở trường học, dựng nhà buôn, lập hội canh-nông, khai trí cổ động về việc duy-tân; tháng 6 năm 1907 ông ra Hanoi, có diễn-thuyết tại Đông-kinh-nghĩa-thục và khắp mọi chỗ trong các tỉnh Bắc-kỳ; đến tháng giêng năm 1908, dân các tỉnh Trung-kỳ khởi lên việc sưu-sưu, chính phủ Trung-kỳ tư giấy bắt ông về giam tại Huế, làm án xử tử. Hạn Ân-quyền (Ligue des droits de l'homme) yêu cầu Chính-phủ phải tha cho ông, ông mới được gửi đảng, phải đày đi Côn-lôn.

Ông ở Côn-lôn có hai năm thì ở bên Pháp có giấy tha cho ông được tha về lại còn bị an-trí ở Mỹ-tho, ông cố nài xin qua Tchan-quyên A. Kobakowski đi sang Pháp, tháng ba năm 1911, quan A. Klobukowski về Pháp, bèn cho ông cùng đi.

Ông ở Pháp chuyên một việc vận động với chánh-phủ Pháp mưu mau cải-cách việc chính-trị bên ta; nhưng người cố-thủ ông nhân rong thời-kỳ chiến-tranh, về ngày tháng cuối năm 1914, vu cho ông theo người Đức, bỏ ông vào nhà tù quốc-sự phạm hơn mười tháng trời; sau nhân người trong đảng xã hội và đảng xã-hội cấp-tiến biết ông là người vô-tội, viết báo yêu-cầu chính-phủ phải tha cho ông ra; tháng Août năm 1915 thì ông được tha; ông được tha rồi vẫn cứ ở Pháp, lo hết sức vận-động cho đạt cái mục-đích của mình, sinh nhai chỉ trông về mọi nghề làm ảnh phóng đại, rất là cùng quẫn, mãi đến khi nhà nước cho phép về nước thì ông mới về, tính ra ông ở Pháp tất cả là mười lăm năm.

Ông mới sinh ra quê, lại gặp phải toàn những cảnh ngộ vất-vả long-đong, nên khi về nước thì thể lực đã suy quá. Ở Saigon có mấy lần diễn thuyết, ai nghe cũng cảm động; mang người vẫn yêu, trong lúc ở Saigon của là thời-kỳ đó bệnh rồi, thường ngày một ngày hai thì kém, ai hay cứ tưởng mà mãn-mối mà đến nỗi thế này, năm nay mới có 56 tuổi. Thương thay!

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Do Võ Phi Hùng-Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Tin Saigon

Mấy người về đảng quá-kích bị bắt

Mấy đảng quá kích ở Saigon, muốn lợi dụng cái cơ-hội ông Bùi-quang-Chiêu từ về, nhân dân bản-xứ đương náo-động, đã xuất bản số đầu một tờ báo mới đặt tên là *Jeune Annam*, có những lời cổ động quấy rối, và có phát những lấy mà quá-kích. Tòa án bèn đặt cuộc điều tra thì đã bắt MM. Dejean de la Batie, Nguyễn-An-Ninh và Lâm-hiệp-Châu là quản lý, và biên tập tờ báo ấy.

Nhân dân Nam-kỳ đối với ông Bùi-quang-Chiêu

Tàu *Amboise* tới Saigon chiều hôm thứ tư hồi 19 giờ. Ông Bùi-quang-Chiêu đi tàu ấy. Cả hàng mấy nghìn người đợi tàu tới bến để hoan nghênh ông. Lại có một cuộc biểu tình phản kháng, do một hội mới thành lập chủ trương, có ba bốn trăm người Pháp Trong khi ông Bùi-quang-Chiêu đi qua, một phần trong các người Pháp ấy có huýt và xuýt tỏ ý phản kháng. Linh cảnh sát giữ được hạn biểu tình phản kháng, và ngăn cho khỏi xung đột với người bản xứ. Về phần người bản xứ thì vẫn bình tĩnh không làm gì nào động cả.

(*Indopacifi*)

VIỆC HANOI

Thời-biểu

7 giờ	21 44
18 giờ	21 60

Giá thóc gạo

Gạo hàng nhất, một tạ	11 25
nhì,	10 50
ba,	9 50
Tấm hàng nhất	6 61
Bắp ngô	6 60

Giá hoa — Kể từ ngày 26 Mars 1926 giá hoa ở kho Nhà-nước định là 46 $ 80

Thị giá quốc trái.
Ngày 23 Mars 1926

3 %.	hoàn dần	62 f. 25
3 1/2 %.	bưu điện	66 f. 05
4 %.	vĩnh viễn 1917	46 f. 25
4 %.	» 1918	46 f. 50
5 %.	» 1920	63 f. 90
5 %.	hoàn dần 1920	74 f. 97
4 %.	1925	91 f. 00

Ngày 25 Mars 1926

3 %.	vĩnh viễn	47 f. 02
5 %.	1915-1916	56 f. 25

Tin tàu. — Tàu *Tonkin* đến ngày 27 mars hồi 10 giờ sáng ở Haïphong sẽ chạy đi Hongkong.

Các tàu từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe lửa 20 giờ 7 phút tối 26 mars.

Nhà bưu-điện ở Chợ-điền. — Nhà bưu-điện thứ hạng ở Chợ-điền (Bắc kỳ) tới làm nhà bưu-điện thượng hạng kể từ ngày 1er avril trở đi.

Nhà bưu-điện lấy nhận cả các bưu-kiện (colis-postaux) nặng cho đến 10 kilos là cùng, nhưng không dự gì đến việc gửi các tàu từ và bưu-kiện có khai giá (valeur déclarée).

Quan Thống-đốc Cognacq tại Hà-nội. — Quan Thống-đốc Cognacq với quan Chánh-đốc chính-trị Thelot-re xứ Nam-kỳ và Hà-nội, thượng-thuyết cùng quan Toàn-quyền mới vào-đến xứ Nam kỳ rồi, thì tối hôm qua thứ năm, các ngài đã đi chuyến xe-lửa đêm đi đường bộ về Nam cả rồi.

Hội đồng đệ kiểu xe kéo — Đến 5 giờ chiều hôm thứ hai 29 mars này, sẽ có một hội đồng họp tại sở Bộ-lý để nghị ra một kiểu mẫu, bắt các nhà đóng xe cho thật phải theo như đó mà từ đấy về sau, cần lấy chước chẩn, nệm, nhông, thanh-nhẫn mà lại không tư vị riêng những hiệu nào làm giả làm bánh-xe và các thứ-liệu thiết yếu trong cái xe

Cái nạn máy bay. — Ngày 28 mars vừa rồi, hồi 11 giờ rưỡi, trung-úy Barce, chánh đội-máy bay ở Kratié, cưỡi một chiếc máy bay mang tên, đi từ bay từ Kratié sang Savannakhet; từ đó mà sau khi bay khỏi 48 giờ đến hồ rồi, không thấy tin tức gì cả, người ta đã lấy làm lo-ngại; sau mới được tin rằng vì hôm đó xấu trời, máy bay bay được ít lâu thì phải đỗ xuống bãi cát Sa-bang-Hên là một phụ lưu của sông Cửu-long, vì chung chỗ đó khó đường đi lại, nên mãi tới chiều thứ tư, trung-úy mới tới nhà giây thép Sang-khon là nơi gần nhất mà báo tin về sự rủi ro ấy được. Trung-úy lại nói rằng có thể tự sửa chữa máy và đáy rồi lại bay đi được.

Một cái nạn xe lửa rất ghê gớm. 9 người chết, 41 người bị thương. — Ngày 23 mars vừa rồi, chiếc xe-lửa đi từ Angkhéou đến Mong-sam-Pisle Tchai thuộc đường Vân-nam, bị trượt bánh ở số km 197 đường Vân-nam lên Chiếc tàu máy và 2 chiếc toa hàng tư đầu bị đổ lật ra ngoài, 9 người chết (trong bọn đó có một người *chauffeur* xe-lửa) và 41 người bị thương (trong bọn đó có một người làm máy xe lửa). Vì cái nạn xe lửa này mà xe-lửa đi đường đó phải bỏ lại 4, 5 ngày.

Tôi đánh rơi cái ví da màu vàng trong có đựng 47 $ 00, một cái thẻ căn cước cùng nhiều giấy quan hệ, nếu ông bà nào bắt được, xin gửi về nhà tôi ở phố hàng Đường số nhà 106 Nam-định, hoặc tại số nhà 107 hàng Gai giả cho tôi, xin kính tặng hai số tiền đó, chỉ cần lấy các giấy má mà thôi. Lại xin hậu tạ nữa.

5.609

QUÁ MÊ!!!

Một người dân-bà sang-trọng — chồng con, giàu có, chỉ vì dại, nghe người, quá mê, phải đày thân một cách rất khổ.

Vì có bạc mà phải lìa chồng bỏ con — bán thân cho thiên-hạ, trong đám đen đó — nghiện hút, hình ma giáng quỉ trông rất thảm thương.

Tích chuyện này chiếu tại rạp

CINÉMA PALACE HANOI

Từ thứ tư 17 đến thứ ba 23 mars 1926

3.008

HIỆU BÁO-CHẾ :

CHASSAGNE

59, Rue Paul-Bert, Hanoi

Có bán đủ cả các thứ thuốc

MÁN HỎI QUYỂN MẪU HÀNG (CATALOGUE) Ở ĐÂY

3909

Kỳ thi chức phó cai-trị. — Kỳ thi năm 25 mars đến bởi như sau này: Nations de droit français.

De l'instruction des affaires criminelles

Người các quan cai-trị. — M. Raynaud, biện-lý hạng nhất ở Hà-đông, nay kiêm việc phát lương cho các viên thừa Tây Nam tại tòa sứ Hà-đông, thay M. Reynaud đã đi Tuyên-quang.

Việc âm sát bà chủ cô Chaffarjon ở Pak-tịp — Tên Nguyễn-văn-Loãn là người thủ phạm trong việc giết chết bà chủ cô Chaffarjon ở Phá-tho vừa chết tại nhà thương, quan Biện lý ngờ là uống thuốc độc cho nên đã cùng quan y-khoa bác-sĩ Le Roy des Barres mổ tử thi và cắt các tim gan ruột có phải đem hóa phân để xét cho biết cái căn do sự chết ấy.

Hội Cao-đẳng Ai-lao. — Hội Cao đẳng Ai-lao định họp đại hội đồng hôm chủ-nhật 28 mars hồi 2 giờ rưỡi chiều ở hội-quán Tri-tri, phố hàng Quạt.

Hàm đại hội-đồng bàn những việc sau này:

1° Giấy cấp 300 học-sinh vào đẳng xin vào hội;

2° Những điều thỉnh-cầu của các hội-viên mới;

3° Bàn lại ban trị sự.

T. B. vì việc cần kíp nên không kịp viết giấy mời riêng từng ông.

Hội Ai-lao cao đẳng

Hội Công-ích. — Ngày chủ nhật 21 mars vừa rồi, hội Công-ích đã họp đại hội-đồng thường-niên tại nhà công quán ở Bạch mai để bàn định các công việc Hội và bàn lại ban trị sự năm 1926 1927.

Ban Trị sự mới có những ông này:

MM. Đỗ-Yhện, chánh-hội-trưởng; Trương-qui-Bính, phó-hội trưởng; Trịnh-bá-Bính, Trần-văn-Ích, Nguyễn-hay-Poan, Nguyễn-văn-Hiếu, cố-vấn hội-viên; Nguyễn-thế-Lộc, chánh thủ-quỹ; Nguyễn-văn-Qui, phó thủ quỹ; Nguyễn-Quốc, Hoàng-đình-Tạo, kiểm sát; Đỗ-xuân-Lộc, chánh thư-ký; Trương-ngọc-Chinh, Lê-văn-Vượng, phó thư ký.

Muốn bán vì đi xa một cái xe ô-tô hiệu Mathis, 8/10 mã-lực, bốn chỗ ngồi, mới đi it, còn mới, đáng trước đáng sau đều có móc để cho khỏi sóc. Bánh xe-cua mới. Nhiều đồ phụ-tùng. Bán 850 đồng. Hỏi tại số nhà 59, phố Maréchal Joffre, Hanoi.

5592

Hoa Đào Trước Gió

(NAM-TRUNG TÌNH NỮ-LANG)

(Nghĩa hiệp tiểu-thuyết)

Sách dày non 300 trang. Giá bán 0 $ 65. Cước phí 0 $ 20. Mua buôn trừ 15 phần. Thư và Mandat xin gởi cho:

M. BÙI-XUÂN-HỌC

Trung-Bắc Tân-Văn, Hanoi.

5.556

Tại hiệu BẢO CHẾ MONIÉS có bán:

CHLORATE DE POTASSE dùng làm pháo.

L'ALUN de CHROME dùng về da.

ACIDE FLUORHYDRIQUE dùng để đúc thẻ tính.

CARBONATE D'AMMONIAQUE et VERMILLINE dùng cho các hàng hành cơ kỹ

Hai tối xã-hội giúp hội Nhân-báo và hội T. B. K. N. C. T. T. — Cirque Long-Tiên định đến ngày thứ bảy, và chủ nhật (27 et 28 mars) này để lấy tiền hai tối đặc-biệt để giúp hội Nhân-Báo và thi hát Nông Công Thương Trong-Tế Việt-Trì.

Người chương trình của rạp Cirque lại tìm hai cuộc rất vui, rất thú-vị mà xưa nay chưa rạp Cirque nào đã tổ-chức để: 1° — Cảnh vườn hoa, có hai người bắt bài Pháp-Việt đấu của M. Sô-Công soạn, hát theo điệu tân-thời lương nghe rất tao-nhã ; 2 — Cuộc đánh vật có những tay đô-vật tổ chuyên-môn có tiếng ở Bắc kỳ.

Nhà in Bắc học-hội
Trung-Bắc Kỳ Nông-Công-Thương Tương-tế Việt Chi-hội
đứng của bạch

Ai tiếu. — Bản quán được tin buồn rằng ông Trần-thiện-Kế là thân-phụ M. Trần-thiện-Phúc, vừa mới tạ thế, tại Hanoi phố sông Tô-lịch, số nhà 59. Đến ngày chủ nhật 28 mars 1926, 11 giờ sẽ làm lễ cất đám. Trong dịp buồn rầu này bản-quán có lời chia [illegible] cùng M. P. và quý-quyến.

LỜI CÁO PHÓ

Chúng tôi có đẳng may gặp sự buồn rầu, xin cáo-phó để các ông, các bà, các bè hữu cho rằng: Ông quản, thân-phụ chúng tôi là:

Ông TRẦN-THIỆN KẾ

Hưởng thọ 60 tuổi

mới tạ thế tại nhà số 59, phố sông Tô lịch, Hanoi.

Đến 11 giờ ngày chủ-nhật 28 Mars thì an táng tại làng Mỹ-đức (sơn Khâm-thiên).

Vong-nhân:
Cô-tử: Lê-thị-Uyên
Trần-thiện-Phúc, thư ký Pasteur
Vận-tải công-ty, vợ và các con
Đồng kính cáo

Lời đăng báo này thay giấy cáo phó.

Nhà chớp-ảnh hàng Quạt Hanoi

CHƯƠNG TRÌNH

Từ thứ bảy 27 Mars đến thứ sáu 2 Avril 1926

QUANG-TUYẾN NHẬT-BÁO

Chớp các thời-sự toàn-cầu

Một phim phiếu lưu tiểu-thuyết rất đẹp Cả tài-tử COW BOY và TOM MIX ra trò

Trong tích

QUÂN GIAN-PHI Ở BIÊN-GIỚI

Có năm đoạn

GÃY BAY BÉO

Chuyện đặt phòng rất buồn cười có 2 đoạn

3.009

VẢI TRẮNG BÁN CHIẾU-HÀNG

Nhà DEMANGE Hanoi có nhiều chúc bán trắng bán giá chiếu hàng:

một tấm 18 m	4 $ 20
một thước	0 . 24

TRAU ĐỒI NHAN-SẮC

53, Phố Jules-Ferry, 53. — HANOI

Nắn mặt bằng điện.
Nắn mặt bằng lay.
Sửa da.
Tẩy nốt chàm-lương.
Sửa gọt hàm chân, hàm lay.
Các thứ kem làm cho trắng mầu da.

5.582

Văn về cuộc đua xe đạp đường trường lấy giải quán quân Bắc-kỳ. — Vì việc hai nhà lực-sĩ Bông và Công bị truất giải quán-quân trong cuộc đua xe đạp đường trường vừa rồi, vì hội-đồng sát-hạch lấy cớ rằng có ở tờ cần đại-biểu hiện xe J. B. Louvet đi theo sau, thì tự hôm ấy đến nay, dư-luận đều lấy làm ngạc nhiên và ngao ngán lắm. Nay bản-báo lại tiếp được bức thư của hai nhà lực-sĩ Bông và Công gửi đến như sau này:

« Thưa quí báo. Hôm qua chúng tôi đã ra-sành đến hỏi ông chánh hội-đồng sát-hạch cuộc thi xe đạp lấy giải quán quân vừa rồi về phần-kháng việc truất chúng tôi, thì ông chánh hội-đồng có đáp rằng để một vài hôm nữa, hội-đồng sẽ họp lại, mới định giải nhất nhì, chứ hôm nay chỉ giải quán quân vẫn chưa định về ai cả, vân vân.

Chúng tôi thiết nghĩ cuộc thi hôm đó, hiện nhiên chúng tôi được nhất thật, hội-đồng sát-hạch có để cho tôi được hưởng cái giải quán-quân lấy một cách đích-đáng thì về sau chúng tôi mới còn dự mọi cuộc đua xe đạp ở đây ; chứ vì hàng lắm những cớ chánh mà truất chúng tôi thì thật là một sự bất công. Bởi thế chúng tôi chúng tôi quyết không dự cuộc nữa. Chúng tôi tuy nghĩ chẳng có lẽ vì chúng tôi là người Nam, nên bắt buộc phải chịu riêng cái số-phận thật thiệt về mọi nỗi bất công như thế ! Cuộc đua xe chúng qua là một cuộc đấu vui, chứ phải có sự hành động, vì hàng lại còn có cả ý tây vì kia khác thì phỏng còn thú gì ! Vậy xin quí báo làm ơn đăng cho mấy câu, để mọi người biết, cho chúng tôi bớt lòng.

Bằng và Công.

Lộ tử sự vẫn còn thi-hành. — Số một thám đã bắt một người bị án nợ là Vũ-văn-Cảng, ở ngõ Phù-doãn, số 63, giao cho thừa phát lại đòng tiền thay cho chủ nợ.

Người thư ký bỏ Cầm. — M. Ngô-văn-Duyên, thư ký thôi người hạng bảy tại sở Cảnh Haiphong, nay được phép nghỉ 20 ngày.

Người tòa Sứ. — M. Đỗ huy Chiêu, tri lý hàng năm tại Sơn la, nay đổi về Nam-định.

Thích xe đạp hơn nhà trường. — Hai cậu học trò là Nguyễn-văn-Liên 17 tuổi, nhà ở hàng Than số 26 và Nguyễn-văn-Du 14 tuổi nhà ở hàng Da số 38 bị kiện là lấy một cái xe đạp của hiệu cho thuê là Nguyễn-văn-Ngoan thì chiều phải hầu để xét hỏi.

Ngạn xe sộ. — Ngày hôm qua vào hồi 3 giờ rưỡi, cái ô-tô số T. 1660 khi đi qua phố hàng Bây để phải Nguyễn-văn-Trung 15 tuổi ở ngõ Trang Tiền, may chỉ bị bị xây xát không can gì.

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương thơ đệ ngũ đẳng Bắc-đẩu bội-tinh Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh-viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Said (Ai-cập) Hué.

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai

Giờ khám bệnh: Buổi sáng 7 giờ đến 9 giờ
Buổi chiều — 14 — 16 —

KHÁM BỆNH : Các ô đông mặt thì
XIN GIẤT LÀM CHỨNG : Giá 1 $ 00

Phòng thăm bệnh tại **HƯỜNG GIA-LONG, 32**
cạnh nhà số 226

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Hội Bảo-kỳ thanh-niên thể dục. — Hội Bảo-kỳ thanh-niên thể-dục (La Jeunesse Tonkinoise) trước kia không phải chỉ theo đuổi một mục-đích để kịch và âm-nhạc thôi mà lần nào tới thì trên sân-khấu cũng được công-chúng nghe hoan-hô có tiếng vỗ tay rầm rộ. Thế mà lần này hội lại không mời được một tiếng hát để-bộ diễn tại nhà hát tây để làm kỷ-niệm, sẽ có quan Bộ-lý Krafchemie chủ-tọa. Tiền thu được bao nhiêu quyên cả cho cô nhi thiện tại ở Hanoi do Varenne phu-nhân làm nhiệm để chữa phát hộ.

Hôm nào có chương-trình nhất định bản quán sẽ tới xin đăng lên báo để bà con đi xem, trước là mua vui cho lắt tháng buổi xuân-hòa, sau là giúp trẻ qua-phúc cho hội Bảo-kỳ thanh-niên thể-dục.

Da-cam cũ. — Vào hồi ba giờ rưỡi chiều thứ tư 24 Mars, ở phố Đường Cát, chỗ phố Nghĩa để ra một tí, có 7, 8 thị, một trái đầy ụ ấn, vận quần tơ-rơ và hạng người trai-lơ, lôi một người đàn bà đi xe qua, để đánh đập một trận rất tàn-nhẫn, và xô trong cả quầng áo của người ấy. Thấy chàng oanh xé người đàn bà, và nói rằng : « mày lại lên mặt bà thôi à ? bà phải, mà thành chàng bà là hạng con em của đi » Đánh chán rồi chàng vực người đàn bà lên xe, rồi gọi người phu xe là Tâm bỏ kéo rảo nhà thương.

Những người đứng xem đông hơn đám rước, bảo nọ, đều không hiểu chi cả, mà đứng phân-vân là không có lấy một người nào can giảm hộ, thậm chí cảnh sát cũng đi đâu khó gặp thấy đến dẹp can đâu cả đi nay.

Không biết vì sao bọn da-cam nói k'a có đến người đàn bà bị chàng đánh vào nhà thương không, hay chỉ là lời nói hão để cho chàng đi tìm đường tẩu thoát cho êm chuyện.

Người đàn bà ấy là ai ? Vì có gì bị chàng toàn ẩu đả tàn vậy ? Thật ra có biết được đâu đến đến công mà hiện đã ở quan trên trông trị những quân hung tàn đó không ?

Lỡ tay đánh chết con. — Trần-thị Yé, 42 tuổi, làm cai-lệ nhà ở Hạ-lý, quãng Hai-ô nhỡ tay đánh chết đứa con gái của thị, tên là Vũ Mạch lên ba tuổi, thì ngày hôm qua nó đã đến lập bẩm bản để khai-án định tội.

Đánh nhau. — Ng-v-Vinh 38 tuổi, làm cai ở sở Xi măng, nhà ở phố Strasbourg bị thua đánh Trần-thị-Tỵ tức Bin, nhà ở hộ-tam bèn Hạ-lý phải nhiều vết thương.

Ng-v-Tinh 33 tuổi, làm phu ở sở Xi măng, nhà ở Hạ-lý cũng bị thua đánh Trần thị-Ngọ ở Hạ-lý. Sở cảnh đã cho trát đòi hỏ cả đôi bên để lập bẩm bản.

Giới vào tòa án. — Ng-văn-Gio tức Khuây, 25 tuổi, vô nghề nghiệp, vô-sản cư, bị ăn cắp nỗ và ăn đồng phải bắt tống giam để giới vào tòa án nghị tội.

Nam-Tống Phi-Long

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Sách nói tuần mới lời vòng vậy, vừa gặp Sái vinh, nhận có anh lớn sáng rõ, hai người cùng nhau giao-thiệp. Không ngờ Quách-ngạn sự đã đem toàn trung-quân tiến đến, liền đâm cho Sách-nân tuấn mã ngã đạo, thế ngang ở dưới chân ngựa.

Lưu-trọng-tiến cũng vừa đánh vừa chạy, bỗng gặp Vương-tuấn Vương tuấn đón đường ngăn cản mà quát to lên rằng:

— Phản-tặc kia ! Mày chạy đàng nào cho thoát, đã có quân mỗ đến đây !

Lưu-trọng-tiến không đánh lại, thấy Vương-tuấn thúc ngựa đánh thẳng, chỉ một mực cắm đầu chạy trốn, Vương-tuấn thúc ngựa đuổi theo, đâm cho một ngọn giáo, suýt qua cổ họng mà chết. Bấy giờ Mộ dung ngạn-xiêm biết là trúng kế thì hồn thấy phía sau trại lửa cháy ngất trời, Sử ngạn-xiêm đã thúc quân tiến ra.

Mộ dung ngạn xiêm từ ở đâu mà than rằng:

— Ta quả nghe lời lũ trẻ mà để đến nỗi làm hỏng việc nước.

Nói xong, tức khắc cưỡi ngựa chạy trốn tán-loạn thả ý đường chạy sang *Duyện châu*, không dám đánh nhau nữa. Mọi sáng hôm sau, *Quách ngạn-sự* đã chiếm được toàn-thắng, liền tiến-binh đóng cửa ở *Thái lộ đầm*. Quân *Hán* xin đầu hàng, cả thảy bao hai vạn người.

Hán chúa nghe tin *Mộ dung ngạn-xiêm* ở quân bị chạy, số hàng chỉ hơi đáng kể gì, ngày đêm lo ngại, quân ăn quân ngủ, với-vàng sai người gọi *Tô-phùng-cát* vào để cùng nhau thương-nghị.

Tô-phùng cát tâu rằng:

— Ngày nay sự thế ngày-cấp, bệ-hạ nên ngự giá thân-chinh. Kẻ bề-thần xin đốc-xuất toàn-vệ quân để đi hộ giá.

Hán-chúa nghe lời, liền thì vào chốn hậu-cung, tâu với hà thái-hậu. Thái-hậu khóc mà bảo rằng:

— Bước thiên-lý thanh xuân, tăng-phu gai góc ra lấy, thiếu hạ đã truyền ngôi cho con, con nên nghĩ đến cái công-trình khó-nhọc ấy mới phải. Sao con quá nghe lời nịnh-bợng, gây việc binh-đao với *Ngụy-quốc* làm vậy không biết tự tiện đem giáo-binh, lại còn ngự giá thân-chinh, lấy cớ sự rất nên gì thì con đành chết mẹ vào đất nước !

Hán chúa nín lặng hồi lâu. *Tô phùng-cát* cố khuyên *Hán-chúa* mà rằng:

— Bệ-hạ không nên giá thân-chinh thì quân-sĩ đều ngã lòng, thần-dũng cũng không hết sức chết mà vậy.

Hán-chúa bèn sai đi mời lấy *Hàn-lịch* làm giám quân, *Tô phùng-cát* làm tiên-phong, mà sai theo cửa *Huyền-đi* ra đi. Quân *Hán* ở đàng thấy quân *Ngụy* sự-thế gì kể-cả, sĩ nấy đều kinh hồn tăng đảm.

Bên quân *Ngụy* có một tướng sấp đàu cưỡi ngựa đi đến, tức là *Sử-ngạn-xiêm*. *Sử ngạn-xiêm* quát to lên mà mắng rằng:

— *Hán* trông kia ! Sao không sớm lại mà đầu hàng đi, còn dám đem quân ra đây ! Nhà !

Tô phùng cát cũng thúc ngựa tiến ra trước trận mà rằng:

— Bản thân phụ phản-nghịch kia ! Ngày nay ngự-giá thân-chinh, nhân-người trời cũng đều chịu trời đi, nếu còn dám khoe-khoang sự-vẫn thì thật là tự mình đi lấy cái chết.

Trong lúc ấy quân *Ngụy* có người nhận biết là *Tô phùng-cát*, mới nói với *Sử-ngạn-xiêm* rằng:

— Người ấy chính là người đã lập mưu giết cả nhà ông *Sử hoài-triệu* đó !

Sử ngạn-xiêm nghe nói, hầm hầm nổi giận, liền múa đao xông vào đánh *Tô-phùng-cát*. Hai bên giao chiến mới được mấy hợp, *Tô phùng cát* bỗ sức không địch nổi, quay ngựa chạy về bản-trận. *Sử-ngạn xiêm* giá ruổi theo.

Hàn lịch thấy vậy, vội-vàng cầm quân ra trợ chiến thì vừa gặp toán hậu-quân của *Quách-ngạn-sự* kéo đến, thành ra quân *Hán* bị hãm ở giữa vòng vây. *Hàn lịch* không đánh, tìm thì đâu cũng không.

Tô phùng cát mặt mình phóng ngựa chạy trốn, nhưng *Sử ngạn xiêm* khi nào chịu thế, đuổi theo mãi cho đến bờ sông. *Tô-phùng cát* cùng đường không chạy được nữa, bỗ *Sử ngạn-xiêm* đâm cho một ngọn giáo vào mặt, lại một ngọn giáo nữa vào họng, lôi cổ bỏ ruột ra ngoài.

Sử ngạn xiêm tức thì cắt lấy thủ cấp, quay ngựa lại đánh quân *Hán*. Quân *Hán* vỡ chạy, chết hại không biết đường nào. Chỉ còn hai người quân thị-vệ đi theo *Hán chúa* chạy về cửa *Huyền-đi*.

Khi về tới cửa *Huyền đi*, chúa quân ấy-nỗ là *Lưu-thì* đóng chặt cửa lại, không cho chạy vào, rồi trèo lên trên trời mà bắn tên xuống, suýt nữa thì trúng vào cánh tay bên tả *Hán-chúa*.

Hán-chúa hoảng-hốt kinh sợ, vội vàng quay ngựa chạy về *Trịnh-thôn*, một sau vẫn nghe tiếng quân reo hò đuổi theo. *Hán-chúa* xuống ngựa chạy vào chùa *Bạch vân*, cởi giải lưng ra, rồi thắt cổ tự tử. *Hán chúa* làm vua được 3 năm, hưởng thọ 20 tuổi, thì đã *Hán mất*.

Quách-ngạn-sự thu quân đóng ở phía ngoài cửa *Huyền đi*. *Sử-ngạn-xiêm* đem thủ-cấp *Tô-phùng-cát* về nộp *Quách-ngạn-sự* nói :

— Thế là ta đã giết được kẻ thù !

Nói xong truyền đem thủ cấp *Tô-phùng cát* treo lên ngọn cờ để báo cho công-chúng biết. Lại sai người đồ la xem thiên-tử đi về phương nào có người bảo thì *Hán-chúa* đã tự thắt cổ chết ở trong chùa *Bạch-vân* rồi, *Quách ngạn sự* tấu lấy làm ngậm ngùi thương tiếc.

Ngạn-sự trần cả *Quách ngạn sự* vẫn có cái tướng « *Trước-nhi trác-thế* ». Bấy giờ *Quách ngạn-sự* vào yết kiến *Sái phu-nhân*, *Sái phu nhân* lấy quyền đưa cho *Quách ngạn-sự* xem, rồi hỏi rằng :

— Thuở xưa có người tướng sĩ nói cái tướng « *Trước nhi trác-thế* » về sau làm đến bậc nào ? Ngày nay ta « *Trước-chi* » đã gần « *Trác-thời* », ấy là phúc-tại tất nơi đó.

Quách-ngạn-sự nghe lời, cả ý tin-phục. *Quách ngạn sự* đem các quan trong trấn vào bái yết *Hán* ở trên đó, và tâu rằng :

— Nay liệu-độ đã tháng-hà trừ-tuyệt, đình kịp nên lập tân-quân để làm chủ xã-tắc.

(*Còn nữa*)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Les misérables

DE VICTOR HUGO

(Suite)

. . . Or, écoutez bien, le sucre est un sel. Tout sel est desséchant. Le sucre est le plus desséchant de tous les sels. Il pompe à travers les veines les liquides du sang ; de là la coagulation, puis la solidification du sang ; de là les tubercules dans le poumon ; de là la mort. Et c'est pourquoi le diabète conduine à la phthisie. Donc ne croquez pas de sucre, et vous vivrez ! je me tourne vers les hommes. Messieurs, faites des conquêtes. Pillez-vous les uns aux autres sans remords vos bien aimées. Chassez-croisez En amour, il n'y a pas d'amis. Partout où il y a une jolie femme l'hostilité est ouverte. Pas de quartier, guerre à outrance ! Une jôlie femme est un *casus belli* ; une jolie femme est un flagrant délit. Toutes les invasions de l'histoire sont déterminées par des cotillons. La femme est le droit de l'homme. Romulus a enlevé les sabines, Guillaume a enlevé les saxonnes, César a enlevé les romaines. L'homme qui n'est pas aimé plane comme un vautour sur les amantes d'autrui ; et quant à moi, à tous ces infortunés qui sont veufs, je jette la proclamation sublime de Bonaparte à l'armée d'Italie : « Soldats, vous manquez de tout. L'ennemi en a. »

Tholomyès s'interrompit.

– Souffle, Tholomyès, dit Blachevelle.

En même temps, Blachevelle, appuyé de Listolier et de Fameuil, entonna sur un air de complainte une de ces chansons d'atelier composées des premiers mots venus, rimées richement et pas du tout, vides de sens comme le geste de l'arbre et le bruit du vent, qui naissent de la vapeur des pipes et se dissipent et s'envolent avec elle. Voici par quel couplet le groupe donna la réplique à la harangue de Tholomyès :

Les pères dindons donnèrent
De l'argent à un agent
Pour que mons Clermont-Tonnerre
Fût fait pape à la Saint-Jean;
Mais Clermont ne pu' pas être
Fait pape, n'étant pas prêtre;
Alors leur agent rageant
Leur rapporta leur argent.

Ceci n'était pas fait pour calmer l'improvisation de Tholomyès ; il vida son verre, le remplit, et recommença.

– A bas la sagesse ! oubliez tout ce que j'ai dit. Ne soyons ni prudes, ni prudents, ni prud'hommes. Je porte un toast à l'allégresse ; soyons allègres ! Complétons notre cours de droit par la folie et la nourriture. Indigestion et digeste. Que Justinien soit le mâle et que Ripaille soit la femelle ! Joies dans les profondeurs ! Vis, ô création ! Le monde est un gros diamant ! Je suis heureux. Les oiseaux sont étonnants. Quelle fête partout ! Le rossignol est un Elleviou gratis. Été, je te salue. O Luxembourg, ô Géorgiques de la rue Madame et de l'allée de l'Observatoire ! ô pioupious rêveurs ! ô toutes ces bonnes charmantes qui, tout en gardant des enfants, s'amusent à en ébaucher ! Les pampas de l'Amérique me plairaient, si je n'avais les arcades de l'Odéon. Mon âme s'envole dans les forêts vierges et dans les savanes. Tout est beau. Les mouches bourdonnent dans les rayons. Le soleil a éternué le colibri. Embrasse-moi, Fantine !

Il se trompa, et embrassa Favourite.

VIII

Mort d'un cheval

On dîne mieux chez Édon que chez Bombarda, s'écria Zéphine.

— Je préfère Bombarda à Edon, déclara Blachevelle. Il a plus de luxe. C'est plus asiatique. Voyez la salle d'en bas Il y a des glaces sur les murs.

– J'en aime mieux dans mon assiette, dit Favourite.

Blachevelle insista :

– Regardez les couteaux. Les manches sont en argent chez Bombarda, et en os chez Édon. Or, l'argent est plus précieux que l'os.

– Excepté pour ceux qui ont un menton d'argent observa Tholomyès.

Il regardait en cet instant là le dôme des invalides, visible des fenêtres de Bombarda.

Il y eut une pause.

— Tholomyès, cria Fameuil, tout à l'heure, Listolier et moi, nous avions une discussion.

— Une discussion est bonne, répondit Tholomyès une querelle vaut mieux.

— Nous disputions philosophie.

— Soit.

— Lequel préfères-tu de Descartes ou de Spinosa ?

— Désaugiers, dit Tholomyès.

Cet arrêt rendu, il but et reprit :

— Je consens à vivre. Tout n'est pas fini sur la terre, puisqu'on peut encore déraisonner. J'en rends grâces aux dieux immortels. On ment, mais on rit. On affirme, mais on doute. L'inattendu jaillit du syllogisme. C'est beau. Il est encore ici-bas des humains qui savent joyeusement ouvrir et fermer la boîte à surprises du paradoxe. Ceci, mesdames, que vous buvez d'un air tranquille, est du vin de Madère, sachez-le, du cru de Coural des Freiras qui est à trois cent dix-sept toises au-dessus du niveau de la mer ! Attention en buvant ! trois cent dix-sept toises ! et monsieur Bombarda, le magnifique restaurateur, vous donne ces trois cent dix-sept toises pour quatre francs cinquante centimes !

(A suivre)

Những kẻ khốn-nạn

Xã-hội tiểu-thuyết, của ông Victor Hugo
NGUYỄN-VĂN-VĨNH dịch.

(Tiếp theo)

. . . Nghe ta bảo đây này. Đường là một thứ phèn. Phàm các thứ phèn rào lắm. Mà đường thì lại là một thứ phèn rào nhứt trong các thứ phèn. Ăn vào nó hút mất cả chất nước trong máu. Bởi đó mà rồi máu đọng lại, khô đi, rồi thành bệnh lao trong phổi, rồi chết. Bởi thế mà bệnh đái ra đường với bệnh ho-lao cũng đưa-đứa nhau. Vậy thì chị em ơi, đừng ăn của ngọt, thì sống được lâu. Giờ thì ta lại có mấy lời khuyên nhủ bọn nam-nhi : Các ông ơi, ở đời không cái gì cho bằng chim, vậy thì các ông khá chìm cho nhiều. Cướp lẫn nhân-tình của nhau không việc gì phải hối-hận. Vậy thì xin cứ bài bắt-chéo chân mà nhảy. Ở trong việc trai gái, không có bạn-bè nào cả. Đâu có gái đẹp là có cuộc tranh-canh không ai nhường ai cả, tranh nhau cho kì có được thua. Một người gái đẹp là một lẽ thù-hằn. Xét trong lịch-sử, bao nhiêu việc tiếm đất, là do cái váy mà ra hết cả. Đàn-bà là công-lý của dân-ông. Ông *Romulus* nước La-mã ngày xưa đi sang cướp đàn-bà *Sabines*, vua *Guillaume* thì đi sang cướp đà-bà nước *Saxe*, ông *César* thì cướp đàn-bà La-mã, Phàm người đàn-ông chưa có ai yêu, là có quyền lượn như điều-hâu ở trên bọn vợ con kẻ khác; về phần tôi, về phần những kẻ vô phúc hóa vợ, thì tôi xin cũng bắt-chước Nã-phá-luân hoàng-đế hạ chiếu trước đạo quân Ý-đại-lị, mà có lệnh truyền rằng : « Hỡi các tướng-sĩ, các tướng-sĩ thiếu-thốn hết cả, mà bên quân giặc thì gì nó cũng có. »

Tholomyès nói đến đấy hết hơi nghỉ lại. - *Blachevelle* bảo rằng :

– Anh ơi, hãy nghỉ mà thở đi một lát.

Vừa nói thế, *Blachevelle* lại hòa thanh với *Listolier* và *Fameuil*, mà hát một bài hát của bọn thợ-thuyền các nơi công-xưởng, những bài hát ấy thường là một lối văn nhật-nhạnh, bạ câu nào lấy câu ấy, văn thì khí xát quá, khi không có thì nào, lời thì không có nghĩa lý gì cả, y như cái cành cây lung-lay, như cơn gió thổi vậy. Thứ văn ấy người đọ ở đám khói um thuốc lá mà kết nên, cho nên khi khói tan thì cũng tan đi đâu mất. Lúc ấy hai câu đem hát câu sau này để đáp lại cái bài biện-bác dông-dài của cậu *Tholomyès* :

(Đây bỏ tám câu hát không dịch).

Bài ca ấy không nguôi được cái cơn cao-hứng của cậu *Tholomyès*; cậu bèn cạn cốc rượu, rót cốc khác, rồi lại nói rằng :

– Văn-chương đạo-lý mà làm gì ! Ấu là xin các anh các chị quên hết những lời tôi nói lúc nãy đi. Chúng ta không nên thật-thà, không nên cần-thận mà cũng không nên ra mặt hiền-lành. Tôi xin nâng cốc uống rượu chúc cho cái đức-tính hoạt-bát. Ấu là chúng ta nên hoạt-bát nhanh-nhẩu ! Luật-khoa thì anh em chúng ta thế là tốt nghiệp rồi. Bây giờ nên phụ thêm một chút cuồng dại, một chút nọ say. (Đây có một đoạn dịch ra chẳng có nghĩa lý gì cả. Dịch-giả hết sức dịch theo nguyên văn đến chỗ này, là cốt để các ngài độc-giả xem cái lối văn tả chân tinh-tế của ông *Victor Hugo*. Xét như đó thì dám học-sinh say rượu, thật là không có quê-hương nào cả. Mấy thầy đồ ta chén vào mà lên giọng ử ự, bên cạnh mấy ả đào, thì ngôn-ngữ cử-chỉ đại-cương cũng như thế vậy. Câu sau cùng, *Tholomyès* nói :) Hôn tao một cái, *Fantine* !

Rồi lại lẫn người mà hôn cô *Favourite*.

VIII

Một con ngựa chết

Cô *Zéphine* ăn no rồi chê rằng :

— Ở tiệm *Edon* ăn uống tốt hơn ở đây.

Cậu *Blachevelle* nói :

– Tớ thích ăn ở đây hơn là ở tiệm *Edon*, bởi vì ở đây bày biện tươm hơn. Có nhiều kiểu cách bên châu Á. Xem như cái phòng dưới kia. Bốn bên tường đều có gương soi khắp cả.

Favourite nói :

— Em thích có nhiều *kem* nước-đá ở trong đĩa mà ăn thì hơn (gương-soi, với kem nước-đá, trong Pháp-văn cùng là một tiếng *glaces*).

Blachevelle lại nói :

– Này xem dao ăn của người ta. Đây toàn dao chuôi bạc, đáng tiệm *Edon* thì dao chuôi xương. Bạc bao giờ không qui hơn xương.

Tholomyès đáp :

– Duy có những kẻ vỡ xương hàm phải làm cằm bằng bạc, là qui xương hơn bạc.

Nói vậy rồi ngước mắt ra nhìn cái chóm nóc nhà thờ *Invalides*. Rồi ngồi yên một lát. *Fameuil* bỗng lại lên tiếng mà rằng :

– Anh *Tholomyès* ơi, lúc nãy tôi với anh *Listolier* vừa có một cuộc tranh-biện.

– Một cuộc tranh-biện thì là hay rồi, nhưng mà một cuộc cãi-nhau thì còn hay nữa.

— Chúng tôi đối đáp với nhau về triết-học.

– Ừ, thế làm sao ?

– Anh ưa ông *Descartes* hay là ông *Spinosa* ?

— Tôi ưa ông *Désaugiers*.

Tholomyès phán-đoán như thế, uống rượu rồi lại nói :

– Tớ thuận sống ở đời vậy. Trên địa-diện này, còn nói còn được, thì hãy còn chưa hết thú. Điều ấy tôi xin bái tạ các thần-minh đời đời không chết. Người đời nói đối hoài, nhưng mà cười mãi. Nói thì quả-quyết, nhưng nghi vấn hoàn nghi. Dùng tam-đoạn luận-pháp mà suy lý, nó hay kết quả những cách không ngờ. Thật là hay. Thế-gian còn có lắm kẻ khéo mở ra động vào cái hòm qui-thuật nói ngược-lẽ thật là vui-vẻ. Như cái rượu này, các bà lặng yên mà nhấp đó, là rượu nho xứ *Madère*, nếu nó ra ở chỗ *Coural das Freiras*, chỗ ấy cao ba-trăm mười-bảy trượng ở trên mặt biển. Vậy thì khi ta uống nó ta nên chú-ý. Ba-trăm mười-bảy trượng ! Vậy mà ông *Bombarda* là chủ tiệm này, bán cho chúng a có bốn *francs* năm-mươi *centimes* ba-trăm mười-bảy trượng đó mà thôi.

(Còn nữa)

Tự do diễn đàn

Một cách chấn-chỉnh nghề nông

Nước Việt-Nam ta là một nước nhờ về nông-nghiệp. Nghề nông thịnh hay suy có can hệ đến vận-mệnh quốc-dân. Song từ xưa đến nay ta tuyệt không kinh dể nghề nông, chỉ chăm-chăm những cách ăn sẵn, chứ không mấy ai nghĩ đến cái nghề vất-vả ấy, là nghề gốc của xã-hội ta. Mà những người làm nghề ấy, chẳng qua là những hạng hoặc kiếm cách ăn sẵn không được hay hèn, ngu hèn không thể mượn cái thang học-thức mà chẳng trèo đến nơi « vai vác cái cầy, tay đánh con trâu ». Vì thế cho nên nghề nông là nghề gốc, mà lại thành ra nghề mạt, để là nghề mạt thì còn ai nghĩ gì đến cách chấn-chỉnh.

Nhưng bây giờ thì không thể được nữa. Ta phải tìm cách bổ cứu mà chấn-chỉnh dần lại mới được. Nói đến cách chấn-chỉnh nghề nông hiện thời ở nước ta, thì rất là to tát, bây giờ ta chưa có thể nói được, vì sao — Là vì nói để mà chấn-chỉnh nghề nông, thì phàm việc gì có quan-hệ đến nghề nông phải chấn-chỉnh cả, mà nước ta thì những khí-cụ dùng về nghề nông còn đương rất đơn-giản, xấu-xí, đem so với các khí-cụ của nghề nông các nước văn-minh thì còn kém xa, cho đến cách bừa xới theo phép hóa học, cách thảo nước, tát nước v. v... ta cũng còn kém người xa lắm. Dân ta bây giờ chưa đủ tư cách làm được, và lại, suu thuế nặng nề, mùa-màng thất-bát luôn, thì còn lấy đâu ra tiền mà sắm để dùng theo cách văn-minh được ! Mà những người nông học chuyên môn đem tài sở học của mình ra tỉ thố giáp-nước lợi dân, thì còn trông mong đâu chưa thấy ; vậy các cách đó ta hãy tạm không nói đến, ta hãy nên nói cái gì có thể làm được ngay bây giờ đã.

Nghề nông là nghề khó nhọc, nếu không dùng sức khỏe thì không làm được, ta đã không có máy móc như các nước văn-minh, và dùng nguồn lửa nước họ ; Ta chỉ nhờ sức khỏe của con trâu bò mà thôi ; vậy trâu bò là rất cần và rất có ích cho ta lắm, thế mà ta để không biết coi nó, nuôi nấng nó cho hợp phép vệ-sinh, đề phòng các bệnh dịch-tễ v. v... mà lại còn có kẻ người đãi nó rất là khổ sở lắm.

Nếu ta có thì giờ thong thả, thử đi ra các cánh đồng về tiết tháng mười một, tháng chạp, là độ cày cấy đương nào nhiệt, ta đi khoan-thai, vừa để ý lắng nghe thì ta sẽ được nghe những tiếng :

« Tắc ! Tắc đi !.. vát, vát vát ! ! ! ! xèm ! xèm ! ! ... Tắc ! đi ! đi !... vát, vát ! ... xèm ! xèm ! ... »

Nghe xong, ta thử đưa mắt trông, thì ta sẽ thấy một bác nông-phu hoặc một chị nông-phụ quần xắn trên đầu gối, áo tất đến nửa lưng, tay trái cầm cây hoặc vin bừa, tay phải cầm cái roi tre, cái « chẹc-mũi », miệng thì la, chân thì bước, tay vừa đập, vừa đánh một con trâu, hoặc một con bò kéo ở đàng trước, đa thì nhẫn những ghẻ, mình có bao cái xương hem có thể đếm được cả, lông thì đứng ngược lên, nước dãi chảy xuống từng đây, đi thì chân nam đá chân chiêu, như muốn đổ, mà mỗi khi cái roi tre đán vào mình, lại cố sức nhảy chồm lên vài cái, rồi lại cứ như cũ... Thì chắc ta đã có một chút lương-tâm, ta cũng phải động lòng thương xót đến giống vật ấy... Ta xem xong đó ta lại đi khắp cả cánh đồng, thì cũng toàn một loạt như thế cả, xong đó, ta xem cho thật kỹ, thì cũng có con vật được khá khá hơn, không đến nỗi phơi-xương, ghẻ lở như những con khác, mà cách đối đọa cũng còn được những tiếng :

« Tắc ! Mau đi con, rồi về mà ăn... Tắc... » Chớ không đến nỗi đi, đi ! vát, vát ! như những con khác. Nhưng ta thấy thế, ta cũng chớ vội tưởng là nó được đấy đâu như thế mãi đâu... không !...

Tại làm sao mà lại thế ? — Sự ấy dễ biết lắm ! Nào ta đã nói trên, những hạng coi quản giống vật ấy là phần nhiều ngu-dốt cả, đã ngu-dốt thì còn biết gì đến cách đối đãi với giống vật ? cách thương xót giống vật nữa ; chẳng qua làm cho lành chóng để theo kịp chúng bạn làng nước là được.

Một con trâu hoặc một con bò, ngày đi kéo cày bừa cả ngày, tối về giam ngay vào xó cũng, đóng nắt cửa lại, (vì sợ kẻ trộm) bỏ cho một đơn rơ, hoặc tốt hơn nữa là một bó rơm ; rồi người đi đàng người, vật ở đàng vật, nhai được thì nhai, không nhai được bỏ đó, mai lại hết bỏ đồng phân. Sáng tinh sương lại phải theo ra đồng để kéo trả nợ, cứ ở đến quá trưa mới được thả. Khi thả rồi lại phải cõng một chú mục-đồng trần lưng, vừa đi vừa gặm những cái gốc cỏ vạo cỏ như ở bờ ruộng, vệ đường, hoặc sang ra nữa thì ở chân đồi thì mà v. v... Đến chiều còn kéo nữa lại kéo, mà không thì mặt trời vàng-vọng, đánh hơi nước đồng, lại về xó cũng năm ngày một phen, đạnh hạn với mấy chú ruồi có muỗi...

Nàng tụ-trung cũng có con tiết-số, được người tử-tâm biết thương đến. Ngày đi kéo, đêm về còn được xâm cái chuồng sạch sẽ, mát mẻ ngon mạ, mới (cỏ non bay lông rơm tươi, nồng thơm nước gạo. Song hạng người này toi lại ít lắm. Mà có được chăng nữa thì cũng chỉ trong ba ngày mùa, rồi xong mùa lại cứ vệ-đường, bờ ruộng, chân núi, tha-ma ; gặm đám gốc cỏ gà, uống vũng nước đồng mà thôi. Rồi xương sống lại dần dần phơi ra, đa ghẻ lại ngày ngày nhiều lại.

Vậy bây giờ ta sẽ làm ra thế nào ?

— Như trên kia đã nói, trâu bò là rất cần và rất có ích-lợi cho nghề nông ta lắm. Nếu ta cứ để cho chúng nó bị ngược đãi như thế này mãi, thì ở giữa thế-giới văn-minh này sao coi được, mà đối với lương tâm ta, trong khi trông thấy tội-tình không thể yên được, vậy ta nên cải cách lại, mà sự cải cách cũng dễ.

1) Là lập ra luật hạn chế sự ngược đãi các giống vật ấy. 2) là lập ở mỗi làng, vài ba cái đồng cỏ (paturage) cho trâu bò ăn. 3) là dạy cho dân cách cắt-cỏ nuôi trâu bò hợp phép vệ-sinh, để tránh khỏi những bệnh gớt lở, dịch tễ v. v. Vậy ta nên chia cách ra từng mục mà bàn.

1) Nói về luật hạn-chế sự ngược đãi giống vật. — Các ngài nghị-viên là đại-biểu cho quốc dân, thì phần nhiều ngài cũng ở chốn thôn-giã, chắc những sự này các ngài cũng chẳng còn lạ chi nữa. Vậy các ngài nên làm một tờ thỉnh-cầu với chính phủ, đặt ra một bản luật hạn chế sự ngược-đãi các giống vật. Bản luật này phải làm bằng quốc-ngữ cho dân dễ hiểu. Trong luật ấy thì đại khái chia ra từng mục, mà trong mục trâu bò thì như : người nào vô cớ đánh chết một con trâu bò thì phải tù hay phạt là... người nào tự nhiên mà đánh đập nó thì phải phạt... người nào mà để trâu bò gầy ốm, lại bắt nó kéo cầy bừa, còn đập nó thì phạt... vân v... Khi nào luật đã ra rồi thì phải đặt mỗi làng một người coi về việc ấy hoặc là người đi lính về, hiểu thạo quốc-ngữ, hay là một người nào trong làng hiểu quốc-ngữ ra đứng việc ấy. Mà người ra đứng việc ấy phải cho thuộc bản luật ở trên mới được làm, mà làm thì có lương, nếu công-quĩ làng ít thì cho họ công điền công thổ cũng được. Khi làm thì ngày nào cũng phải đi ngoài đồng, cầm cái bản luật và một tập giấy in sẵn. Hễ thấy ai phạm luật, thì làm biên bản ngay, bắt người phạm ấy phải ký hay điểm chỉ vào ; rồi đem về giao cho lý trưởng phạt. Những tiền phạt ấy sẽ bỏ vào công-quĩ, nghĩa là thuộc cho làng...

2) Nói về sự lập đồng cỏ. — Các làng ở nhà quê ta phần nhiều không có nhỏ trâu bò ăn, nếu làng nào có nữa, hoặc nhiều đất hoang, thì trâu bò còn được đôi miếng, đến làng nào mà địa thế hẹp hòi, thì trâu bò rất sớ như đã nói trên kia. Vậy ta muốn cho trâu bò có cỏ ăn, có cách là lập đồng cỏ ở các Cách này thì không khó mấy, chỉ trở ngại mấy. Chỉ sức cho mỗi ra cũng phải để lấy bốn mẫu đất làng nhiều trâu bò lại phải nhiều — Làng nào không có công thì phải góp tiền mua

Bốn đám ấy phải ở mỗi nơi đám. Trong đất ấy ta sẽ trồng các thứ cỏ, mà trâu bò ăn bổ, năm phải bỏ một lượt phân. Một 12 tháng, cứ ba tháng này ăn đ thứ nhất, 3 tháng kia ăn đám hai v. v. cho đến hết năm lại bắt lại. Những đám cỏ này cũng sẽ cho người coi việc trâu bò ở trên nom, nếu đang ăn đám cỏ này hết hạn, mà có người đi cho ăn đám cỏ khác, thì sẽ phải phạt mà tiền ấy cũng bỏ vào công qu

3) Cách nuôi trâu bò cho hợp vệ-sinh. — Vấn-đề này lại là lối cho nhà nông lắm, nếu trâu bò ăn đã đọa tê-tê, lỡ không biết mà mắc bệnh như bệnh dịch v. v. thì công cũng mất rất hại cho nghề nữa.

Năm trước đây có một vị qui-k soạn ra một quyển sách nhan đ « Vệ-sinh cho vật nuôi... » Trong q ấy nói cũng có ích lắm, nếu làm đ thêm nữa càng hay, không thì qu ấy cũng đã tiện đủ rồi. Nhưng ta phải biết, những bản dịch cũ như mấy bản biết chữ, mà nếu có chẳng nữa thì vẫn đành, chứ dù ấy đâu mà hiểu được, thì có cũng như không, chớ làm gì ? ... V ta lại có cách, ta lại phải đàng đ ông cứ đến sở thú coi trâu bò, v coi đồng cỏ ở trận kia mới được. ông đã coi trâu bò thì ông coi luôn cách nuôi trâu bò một tiện. Nếu đ đi ra đồng thấy trâu bò nhà nào, mà mấy nhớp nhúa, ghẻ lở, gầy còm, hoặ vào nhà ai thấy chuồng trâu bò nhớ nhúa làm sai cách vệ-sinh, thì ông l sẽ làm biên bản phạt.

Nói tóm lại thì trong thấy những thứ nào, vậy xin lấy lối thô-thiển tả ra thế ấy, ? ọa may có thể giáp được p ân nào cho các ngài nhiệt-thành về nông nghiệp nước nhà chăng. Mong lắm ! !

Long-châu L. Thăng

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÁC-CẤT MONTIER

« 54, Phố Paul-Bert, Hanoi »

Bệnh đi rửa, xưng đỏ đầy, đau đớn đầy, ăn không ngon, ngủ không yên, khó tiêu. Có thể sinh ra các bệnh khác nữa.

Muốn khỏi các bệnh ấy thì nên dùng thuốc :

Elixir Tridigestif

có các chất Pancréatine, Diastase và Pepsine.

Giá một chai : 1 $ 40

Có bán tại : Nhà Ba chuông, Hanoi

ROLLAND - PILAIN - TOURS

ROLLAND PILAIN

là thứ xe mà các ngài sở-thích

TẠI XƯỞNG GARAGE AVIAT

Góc phố Rialan và Gambetta

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Do Võ Phi Hùng Cung Hồ Petrus Ký (37-74) Tặng Huỳnh Chiêu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

TẬP DỊCH PHÁP-VĂN

Le pot de beurre

A M. le Comte de Lastic.

Paris le 20 décembre 1754

Sans avoir l'honneur, monsieur, d'être connu de vous, j'espère qu'ayant à vous offrir des excuses et de l'argent, ma lettre ne saurait être mal reçue.

J'apprends que mademoiselle de Cléry a envoyé de Blois un panier à une bonne vieille femme, nommée madame La Vasseur, et si pauvre qu'elle demeure chez moi, que ce panier contenait, entre autres choses, un pot de vingt livres de beurre, que le tout est parvenu, je ne sais comment, dans votre cuisine, que la bonne vieille, l'ayant appris, a eu la simplicité de vous envoyer sa fille, avec la lettre d'avis, vous demander son beurre ou le prix qu'il a coûté ; et qu'après vous êtes moqués d'elle, selon l'usage, vous et madame votre épouse, vous avez, pour toute réponse, ordonné à vos gens de la chasser.

J'ai tâché de consoler la bonne femme affligée, en lui expliquant les règles du grand monde et de la grande éducation ; je lui ai prouvé que ce ne serait pas la peine d'avoir des gens, s'ils ne servaient pas à chasser le pauvre, quand il vient réclamer son bien ; et, en lui montrant combien justice et humanité sont des mots roturiers, je lui ai fait comprendre, à la fin, qu'elle est trop honorée qu'un comte ait mangé son beurre.

Elle me charge, donc, Monsieur, de vous témoigner sa reconnaissance de l'honneur que vous lui avez fait, son regret de l'importunité qu'elle vous a causée, et le désir qu'elle aurait que son beurre vous eût paru bon.

Que si, par hasard, il vous en a coûté quelque chose pour le port du paquet à elle adressé, elle offre de vous le rembourser, comme il est juste. Je n'attends là-dessus que vos ordres pour exécuter ses intentions et vous supplie d'agréer les sentiments avec lesquels j'ai l'honneur d'être.... etc ..

J. J. Rousseau

(Correspondances)

Lọ bơ

Thơ gửi cho bá tước de Lastic

Paris ngày 20 tháng chạp năm 1745

Thưa ngài, tôi kính ông được cái hân-hạnh quen biết ngài, song tôi chẳng nay tôi dẫn xin tạ tội ngài, và đàng tiền ngài thì bức thư của tôi đây không đến nỗi ngài không hạ-cố.

Nghe đâu cô Cléry ở Blois đã gởi một cái hồ cho một bà già cất phía kia tên là bà La Vasseur, bà ấy nghèo quá cho đến nỗi rằng phải ở nhờ đến thử nhà tôi ; nghe đâu cái hồ ấy đựng các thứ vật vănh và một lọ hai mươi livres bơ. Ngộ đâu tất cả các thứ ấy không hiểu vì sao lại lẫn mò vào được đến trả phòng ngài ; nghe đâu bà lão chất-phác kia, được tin ấy, đã tốt thực thà sai con gái đem cái gì ấy báo trước cho mụ lại trình ngài để xin ngài ban cho, hoặc cái hồ ấy, hoặc tiền giá của cái hồ ấy cũng được ; nghe đâu theo thói nhà quan, sau khi đã xỉ và cô ấy thậm tệ, rồi tại nhà và quý phu-nhân không thèm trả lời tăm hơi nào cả, cái sai đấy tớ đuổi cô ấy đi.

Tôi đã hết sức khuyên-giải bà lão bị ấy, mà cắt nghĩa cho bà ta hiểu cái lẽ lối của nhà quyền-quí, cái giáo dục của nhà ấy là thế ; tôi đã hiện bạch cho bà ấy rõ rằng, nếu không thì nhà quan, sau khi đã xỉ và cô ấy thậm tệ, rồi tại nhà và quý phu-nhân không thèm trả lời tăm hơi nào cả, cái sai đấy tớ đuổi cô ấy đi.

Thưa ngài, vậy nên bà ấy nhờ tôi ngỏ giùm mới ngài rằng, bà ấy cảm ơn ngài đã cho bà ấy được cái hân hạnh ấy ; rằng bà ấy lấy làm hối-hận vì đã quấy rầy ngài ; rằng bà ấy mới ao cho tới bơ ấy vừa miệng ngài ; rằng hoặc cái bơ lọ gửi cho bà ấy đó có phải ước phí gì, nhiều ít thế nào, thì bà ấy xin phép ngài, bà ấy giả cho hợp nhẽ công bằng. Tôi chỉ đợi lệnh ngài để thi hành ý nguyện bà ấy và xin ngài hạ-cố... vân vân...

Song-Nam, Ng.-văn-Thọ

L'apprenti maçon

Plus tard, je tiendai la truelle,
Je batirai murs et maisons,..
En attendant sur mon échelle,
Je suis manœuvre d'un maçon.
Et je lui porte sur ma tête,
Ce qu'il demande à tout moment,
Dans l'auge en bois que je tiens prête :
La chaux, le sable, ou le ciment.
Et puis, je regarde faire,
Pour être maçon à mon tour,
C'est le métier que je préfère ;
On chante au grand air, tout le jour !

J. Aicard

Tiểu công thợ nề

Bởi đây cầm nỗi sải bay.
Nhà ngang dãy dọc ta xây cho người...
Leo thang nay hãy đợi thời,
Ta còn phải phục dịch người sông sư,
Việc mang đội khi bất kỳ
Hoặc là người có cần gì ta chăng.
Sẵn sàng vôi, cát, xi-măng.
Hễ người gọi đến với, vàng ứng ngay.
Ý-tứ từng chút cho hay,
« Muốn làm thầy phải học thầy mới nên. »
Nghề thầy ta muốn sử nguyên
Vừa xây vừa hát liên-miên tối ngày.

Song-Nam Nguyễn-v-Thuộc

NHÀN ĐÀM

Cũng tư tưởng con nhà binh

Thưa quý hữu. — Cảnh con nhà binh được nghe câu chuyện « Tư tưởng con nhà binh » lấy làm khoái chí. Thực khác nào như tiếng kèn la-vầy (réveil) sáng tinh dậy em nghe nay quá giấc, xem đi xem lại bui ba lần không chán, xem xong để lấy làm mừng thầm trong dạ. Ngờ đâu con nhà binh lại nảy ra tình nhà quan. Độ tư tưởng hay đọc báo, kẻ biết bao nhiêu bài bình luận, nào Nam-Âm, nào Tự-do-đ ễn-đến v.v... nhưng nào đâu có vẫn đề gì là bàn luận đến nhà binh, tối nay tai mới nghe được vài câu, lòng cũng sướng sướng theo đóm ăn tàn, mà khoa mồi mắt mép bàn gộp với quý-hữu một đôi lời gọi là người tung có kẻ hứng.

Quý hữu ơi ! bạn anh em mình tôn x.ẻt lắm nhiều công lao đánh đông dẹp bắc, dầu sương gió nắng, công phu ở đám chiến-trường để đẹp lòng cao yên dân, thế mà bọn thả cái mồ-neo ra phố thì y như có tiếng « ông quyền », có tức không ? có xấu không? Nhưng quý hữu ơi ! ta thường nói « Con sâu bỏ đầu nồi canh », từ xưa đến nay biết bao nhiêu những tấn kịch giả mạo diễn ra ngoài phố, nào ông quyền giả gheo...,nào ông quyền đi xe bừa, nào ông quyền mua hàng quịt, cứ xăng xỉ nh bộ quần áo vàng, cái nón chóp đồng khuếch khoang phố nọ chợ kia, vì được đám xấu tơi nhiều vào mà thiên-hạ bát-sát, vẫn tục vẫn nhà, trách nào mà người ta không khinh, và lại trong quân ngũ thì đã bụng người, bay đề sang bè, cũng có kẻ bực ghi, cũng có kẻ vì cơ nào, cũng có kẻ mắc i biết đấy b.ết đó mà bước vào đám ba quân. Nghĩa người thì nghĩn cái tư tưởng khác nhau, mà độ xem cái tư-tưởng si-ngố thì nhiều, tưởng rằng mong người ta quý, người ta trọng thực là không dễ.

Quý hữu ơi ! nghĩ mà nực cười thật, cũng cùi giống Việt-Nam mà binh nhìn dẫng hạng phân biệt khác hẳn nhau đi. Bề bơi đinh cái nón chóp đồng, đôi dây xăng đá, y như một phái lém giá-trị, còn cái phái áo phay hàm, quần là hộp, mũ vơ-lua thực mới, g.ầy bốt tu hú g nhoáng, bót thuốc lá cho đủ thì đủ cũng hèn hay. Nhưng quý hữu ơi ! ấy chính lẽ đó làm cho bọn anh em mình phẫn phát thêm ra, con gì tức nhau t ng gáy, nhân dịp này sắp đi tây, sang tới đó học điều hơn nhỉ thiệt, học cái khôn cái khéo của người nâm châu, ba năm trở về nước nhà, đem ra mà thi thố làm cho ích quốc lợi dân, bấy giờ thì ai nỡ khinh rẻ mình nào ? Hay sang tới tây lại mê mải về màn đa nước phấn mà cho bởi vung tàn tán thì sẽ cầu sao cho như ý. Kỳ này có lệ độ cũng được theo quý hữu sang đi một chuyến tàu, mong quý hữu chỉ bảo vài lời để anh em đồng tâm xum nhau vào mà rửa sạch cái bùa lấy ở ngõ nhà binh, để tô điểm thêm cái giá trị nhà binh, xem người ngoài có phải đương mắt mà nhìn cái kiến thức của nhà binh không nào ! Cái tư tưởng của độ ngày vậy chẳng biết có được không ? Hay là một cái tư tưởng quá cao xa, rồi đành trống bỏ dài thì không những là quẩy hòi bôi nhọ thêm, cho cảnh con nhà binh mất lại tục xấu với lương-tâm mình nữa. Vậy mong cùng quý hữu, anh em đừng làm gắng sức.

Còn như đường ngôn luận, lắm lúc độ cũng muốn theo chân đề tỏ cùng bà con cô sải ý tưởng con nhà binh, cho khỏi mang tiếng nhà binh vô học, nhưng còn e cái văn chương « Linh-tập », hay tâm vạn ngôn tư đầy cũng chẳng thoát nào cái miệng đời bình phẩm cho nên phải cất lại. Ngay như độ khi xưa cũng quẩn là áo lượt, cũng giầy ô ngồi nhà ăn hại mẹ, cờ bạc đông dài, thế mà ra đường vẫn có cái vẻ đặc biệt con nhà ; bây giờ đổi xã cạp quần chân, dây da thắt bụng chỉ toàn bịu on vun, lo đến nghìn nước thực là người không phải vô dụng mà sao lại bị người khinh rẻ. Thế mới rõ người đời không mất. Còn ngoài bạn mình thì thiếu chi kẻ ngồi ăn sẹt thó kho, uống vơi nước giếng, mà rất lại đã ai làm được việc gì cho mình đáng trọng. Chẳng qua là tự xăng xỉ ah cái danh vô giá hão mà lòe đời đề mà thôi. Họ chỉ bo bo về cái tư kỷ chứ chẳng cần đến dân em ngu, nói thì nhác rằng như phương lâm sự đến lại yêu nhau vào mà khoét mà đục cho khuynh gia bại sản người ta, có nói làm không, không nói làm có. Quý-hữu nghĩ mà xem bọn khố đỏ mình đã ai làm những điều tối giả-man khiến cho phong hóa nước nhà phải đổi lại như thế chứa. Chẳng qua họ chỉ cầm cuốc soi chân người đó mà thôi. Anh em mình cứ vững tâm làm sao cho đủ bổn phận, chớ có thì con gái Nam-Việt, cho lăng lấy cái tiếng thiên-niên Á-đông, thì lo gì cái phẩm giá ông quyền khố đỏ, một ngày kia chẳng chiếm được một phần giá trị hay sao ! Kia người Âu Mỹ, tuy n quốc vì binh, cho nên đâu giàu nước mạnh, Nam-Việt ta ai chẳng chỉ khư khư ôm lấy cái tiếng Quan, tiếng thông tiếng kỳ, để lòe người đồng chẳng, còn vì đường binh như thế không ai thèm đến, cho nên hai e ử « Việt-Nam » cứ mập mờ xó tối.

Bọn mình cố lên ! cố lên.

Tong, T. N. B.

Luyện tập quốc-văn

Kiếp văn tự

Một hôm ta cùng khách chơi « xuân đình ». Nhân lúc hứng nhờ khách làm bài « xuân đình tự », khách cầm bút thảo ngay.

Khách viết xong ngâm-nga một lúc « ha ha » mà cười rồi trầm-ngâm một hồi « chu hu » mà khóc. Khóc chán đánh điếm đốt văn. Ta lấy làm lạ hỏi sao ? Khách đáp :

Ham văn mà chẳng biết văn, thà ghét văn mà hơi biết văn ; cầu văn mà chẳng biết văn, thà ghét văn mà hơi biết. Biết văn mà ghen văn, ghét văn còn hơn không biết văn mà ham văn cầu văn vậy.

Ngàn xưa một việc văn chương không phải là dễ.

Tinh thần nhật nguyệt, về thiên văn rạng tỏ tinh hoa ;

Hà hồi sơn xuyên, vàng địa khí đúc nhồi tinh tú.

Dàng bút một ngòi hộ cùng tinh mệnh,

Ngâm thành năm chữ phá bất sinh tâm.

Làm văn như thế mà người xem không biết tỏi có khác gì chân rơi gẫm trải giữa bùn than, chén ngọc mâm vàng đầy rau cỏ ?

Nín gặp hồi rồng mây, vạ duyên cá nước, phải phất hoàng đa, sinh đường trị đạo, thì mới thật là bậc đại văn chương. Nhưng cái « văn » cũng cái « ngộ » lại càng.

Bề biết :

Trình quái truyền kỳ, quỷ thần cũng ghét,

Câu thâm sách ẩn, tạo hóa hay ghen,

Đành vậy !

Bạch-tuyết dương xuân, khúc điệu ấy ai xướng họa ?

Cao-sơn lưu-thủy, trần-hoàn mấy một tri âm ?

Bá-nha chưa gặp Chung-Kỳ, đờn ai biết tiếng ?

Trần-tử chưa mời Tư-Trị, giường hãy còn treo !

Vì thế ấy :

« Ly-tao » mấy quyển, muôn đời còn để giọng hi tân

« Trị-an » một thiên, ngàn thuở vẫn nghe lời thẳng thắn !

Trải mấy độ cười cười khóc khóc, cười vì văn mà khóc cũng vì văn ;

Có quản chi nhục nhục vinh vinh, nhục một kiếp mà vinh cũng một kiếp

Kia những kẻ ôm thơ ngất khóe, thương đời mà ngán cuộc vẫn chương ;

Nọ những người đứng bút ngồi than nghĩ thế lường sầu nghĩ hẩm mạo.

Thôi văn tự cũng ai tặng đấy, chỉ làm tân chủ với non xanh ;

Xếp bút nghiên nỡ để có đơn, đưa với trăng gió non-mất trăng.

Ta nghe khách nói cũng động lòng ngậm ngùi,

Thương ôi ! cái kiếp văn chương.

Ngàn xưa một mối đoạn trường chung nhau !

Minh-Phương (Vinh)

QUÀ TẾT

Nhân dịp tết biếu-biếu không nặt lấy gì tỏ lòng cảm ân sâu ngài, vậy nay xin bình biếu tập diễn-thuyết của ông Phan-chu Trinh, nếu ngài nào đã có rồi, khi gửi thư lấy hàng xin cho biết, tôi thay mặt mấy thư sau này : tuy ý các ngài chọn. Tập việc ông Phan-bội Châu, tập Pháp-Việt đề-huề, tập Việt Nam Minh Trị, Việt-Nam Quốc-Hồn, Việt-Nam Quốc Tây vì đề-huề, tập những tin tức về du-luận về ông Phan-bội Châu, in đầu tương nước của ông Nguyễn-thượng-Hiền. Hay bình

NGUYỄN-TIẾN-BẰM dit THUẦN-THÀNH
Bottier - Chapelier
7, Rue des Caisses Hanoi

3023 *Xem tập Tết, giá trong catalogue của Bản-hiệu bộ 5 v.*

Casques en liège

1$50

HAI-CHINH. — HANOI

Mũ nút chai

1$50

3.019

Nếu ai mắc phải bệnh thuỷ « Lậu và giang-mai » đó tiêu hay mới, đã nặng hay nhẹ mà muốn được mau khỏi, không tốn tiền lại không hại về đường sinh dục nên tập thuốc đang thuốc của hiệu Ý-NGỌC-LIÊN, n° 46, Rue Principale à Đáp cầu, vì hiệu ấy là một nhà chuyên trị bệnh thuốc bệnh tinh đã có tiếng không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen và mình tự ở các nơi gửi tới.

Ở Hà-nội có gửi hỏi Kim đức giường 83, phố hàng Bồ và ở Nam hiệu Phương-ngọc phố Paul-Bert làm đại-lý bán hộ. — 3022

DELEULE & DETOUILLON

76, Phố hàng Trống, Hanoi

Quí-khách nên mua những xe-đạp thượng hạng mà giá lại rẻ không đâu bằng.

XE-ĐẠP TERROT :

Thượng hảo hạng	62$00
Hạng đi đường xa B.	52.00
Hạng đi đường xa A.	50.00

XE-ĐẠP ALCYON :

Thượng hảo hạng	60.00
Hạng đi chơi	52.00
Hạng đi đường xa	48.00
XE-ĐẠP « DRAGON D'OR »	40.00

3026

Hiệu kim-hoàn

HOANG-QUANG-THIEN
Bijoutier

CERTIFICAT D'ART DÉCORATIF

Hanoi, 91. Rue des Changeurs, Hanoi

Nhà làm đồ vàng bạc ở giữa phố hàng Bạc, chủ-hiệu có bằng tốt-nghiệp về nghề chạm cần thận, vàng đúng tuổi. Các ngài chiếu-cố lại cầm xin cứ in chắc được vừa ý, không phải tin ngại điều gì. 3032

MAO-SENG 盛

Rue Jean-Dupuis Phố Mới), Hanoi

MÁY MỚI số 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, công, chân-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

3018 MẠO-THỊNH kính cáo.

TAXÉOL ROGIER

Thuốc chuyên-môn rất mạnh để trị bệnh lậu. Trị các bệnh như Gonnorrhée. — Cystite. — Catarrhe vésical rất hiệu — Là một thứ thuốc mới các ông thầy thuốc ở thuộc-địa đều khuyên dùng thuốc ấy.

Giá một lọ : 1$00

Bán tại hiệu Bào-chế

L. BLANC

91, phố Paul-Bert, Hanoi

Mụn - Sang - Độc
Lát - Gai - Xây - Đá
Đau gân - Nước nhốt
Nước gân tốt

SÚNG MÌNH
NƯỚC GÂN
VÌ MÁU SANH GHẺ
CUỐC

CHO ĐƯỢC HỦY TUYỆT CÁC SỰ ĐAU ĐỚN NHỨC NHỐI

Nếu mà phải chịu các sự đau đớn khốn cực, ngoại trừ các bịnh đau ngoài da, thì là bịnh sưng gân, đau gân cốt, đau và sưng trong tử cung, đau mấy cái lát léo, nhiều khi nó đau nhức thấu lên trên đầu, dưới chân thì sanh ung độc, chảy máu, chảy mủ, chảy nước vàng.

Những bịnh khốn khổ ấy cũng bởi huyết hư mà sanh ra.

Bởi vậy muốn hủy tuyệt muôn ngàn sự tai hại ấy, bịnh hoạn ấy thì phải tìm biết lại nơi máu huyết mà sanh ra.

Thuốc *DÉPURATIF RICHELET* thì làm cho huyết trở nên tốt, nhiều ông danh sư dại tài đều rập một tiếng mà chứng rằng : thuốc *DÉPURATIF RICHELET* là một thứ thuốc hiệu nghiệm mới tìm để khử trừ các chứng bịnh vì máu huyết, nó làm cho trở nên tinh khiết.

Mấy nhà thuốc đều có bán, chỉ trừ tại nhà thuốc chánh của ông L. Soliérou ở ngang nhà hát tây, Sai-on.

Nếu rủi mà bất thì gởi ngay qua bằng cái Laboratoire de L. RICHELET de Sedan, 4, Rue de Bellort, BAYONNE Basses Pyrénées).

女考義節孝忠

Trung Hiếu Tiết Nghĩa kỳ-nữ

I. — Song-phượng kỳ-duyên (sự-tích Chiêu-Quân công Hồ) in lần thứ ba, có đổi lại các bức vẽ mới. Giá 0$80

II. — Tái-sinh-duyên (sự-tích Mạnh-lệ-Quân) Tiền-biên và hậu-biên, mỗi cuốn giá 0,80

III. — Tục Tái-sinh-duyên, cũng chia làm hai cuốn :

Tiền-biên và hậu-biên, mỗi cuốn giá 0,80

Tiền cước gởi mỗi cuốn 0$20

Thư và mandat xin gởi cho ông NGUYỄN-ĐỖ-MỤC,

TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN, Hanoi. 3025

CÁC NGÀI CÓ THỂ ĐƯỢC :

MỘT TRIỆU

HOẶC 500.000, HOẶC 200.000, HOẶC 100.000 QUAN

Muốn được một số tiền ấy, nên mua một cái vé

CRÉDIT NATIONAL 1920

Lần mua vé thứ giá 20 cuốn rồi thì đóng tiền 20 tháng mỗi tháng 1$ mười quan. Hễ tiền đã đóng đủ, liền được ngay cái vé, cứng mình có quyền xổ-hèm, hễ vé trúng số thì được số tiền. Mình cứ việc hỏi chính cho mình vé, thật hẳn hòi, không ai giả dối, mà đã được đủ số tiền mua vé, thì được số trước, nhưng mình mới có vé rồi cứ có mình lợi-tức.

Về Octobre Novembre, mỗi năm tính ra có ba vé : là 1er Janvier, 1er Février, 1er Août, 1er Mai, 1er Juillet, 1er Août, 1er Octobre, 1er Novembre.

Mỗi lần mua số có :

1 lô.	MỘT TRIỆU
1 lô.	500.000 quan
2 lô.	200.000 quan
3 lô.	100.000 quan
6 lô.	50.000 quan

Trên rất số tiền kỳ trong một năm cộng là 20 triệu quan

Như vậy rất số cũng đề trúng lắm

Muốn dự nên cuộc rất số kỳ, nên gởi 20 quan cho ông chủ-nhiệm nhà :

BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère, MARSEILLE (France) R. C. 4970

Việc bán vé này theo như luật ngày 21 Mars 1905, nên nhà nước đã được đề điều khiển chắc.

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÉS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Những người xanh bủng, huyết kém, nhất là con gái, những người đau mới khỏi, những người bị ngã nước mới khỏi nên dùng thuốc :

Peptonate de fer MONTÉS

Trước mỗi bữa cơm chính uống mấy đợt.

Giá tiền 0$80 3021

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Muốn chữa khỏi các bệnh về đường tiểu-tiện thì nên dùng thuốc :

ABLENNOL

là thứ thuốc chữa bệnh lậu rất thần hiệu.

Chế toán bằng chất : Santalol chất; Salol và chất : Uroformine

3001 Giá 1$80 một hộp

Mấy điều khuyến về cách "đề-phòng bệnh đau mắt"

Quan Bác-Sỹ CASAUX, hiện bây giờ làm giám-đốc Nhà thương chữa mắt ở Hanoi, khi có đại-hội đồng bàn về các chứng bệnh xứ nóng tại Saigon năm 1913, đã nói rằng xứ Đông-dương là một xứ nhiều người lòa thứ nhất.

Quan Bác Sỹ ấy lại nói rằng phần nhiều những mục-tật ấy cũng chỉ tại các chứng đau mắt thường mà sinh ra nếu sớm biết chữa thì không đến nỗi nào.

Mà bệnh đau mắt lại là một bệnh người Annam mắc phải không biết bao nhiêu mà kể.

Vì thế cho nên phải tìm phương ngăn ngừa bệnh ấy, và khi mới đỏ mắt, có nhứt mắt, đã phải chữa ngay; phải có một thứ thuốc đau mắt rất kiến hiệu là mi lẽ ấy.

Bản-hiệu đã đến tận quan danh sư, mới nói đến trên kia xin một cái đơn để chế ra một vị thuốc đã rẻ tiền mà lại kiến hiệu mau ra vào mắt không đau. Thuốc chế theo đơn ấy chính là thuốc.

COLLYRE JAUNE

selon formule du Docteur CASAUX

Hiệu bào chế CHASSAGNE

Lafon và Laeaze

có bằng bào-chế đệ nhất hạng tại Đại-học-đường Paris, 47 ng hiệp

59, Rue Paul-Bert Hanoi 1005

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Trong những độ trời nóng, thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh ghip.

Mắc bệnh ghip, thường sốt ho, nhức đầu, đau ở khớp xương.

Muốn trị bệnh ghip, chỉ có một thứ thuốc, là :

Cachets du Docteur Rascol

0$60 một ống sáu cachets

3001

TAM-TINH-Y-QUÁN

Phố hàng Ghé-gu, số 16, Nam-định

Hiệu Tam tinh có thầy thuốc xem mạch, bốc thuốc hay hơn nhiệt, trị bệnh biết hẳn cội rễ bệnh căn, hoàn thu sao đan chế huyền cực tinh tế, chữa đủ các bệnh mới lâu đủ mọi đủ trọng, số sống phức tạp chẳng cũng được hồi sinh khỏi tử, người giàu có lấy phải giá, người nghèo càng quá không tiền, xin thuốc cũng cho, chữa các bệnh như sau này đàn ông mộng tinh, gi tinh, hoạt tinh, tinh tinh đường hư không đủ, đàn bà kinh nguyệt không điều, huyết ít, huyết cực, huyết bế, huyết tích, khí hư sinh bạch đới, hậu sản hoặc kinh thấy gia liên miên sinh ra trăm chứng không đủ kể cả đủ không muốn, các chứng đi u bụng đau tức bình nhiệt, hư lao, hen, đầm suyễn, thổ huyết, khạc huyết, nục huyết, ho huyết, lị huyết, băng huyết, phong thấp ai chứng bất toại tê bại, phá thông, giá mỗi hộp hay là chai 1 đồng.

Bạn mỗi có lông cầm bày ra lông mi bền hiệu chỉ chừng nửa giờ thì khỏi mà mỗi không có nọc, mỗi mỗi 1 đồng. Trẻ con cam bình đầm suyễn tổ lị mỗi chai 1 hào.

Lậu và giang mai bản-hiệu chữa khỏi và giữ nọc không tái đến lại sinh độc như thường mỗi chai 1 đồng, thứ 5 hào. Các bệnh lông thưa tối mỗi lạng 6 hào. Thuốc bổ dâm nhung song bổ hoàn giá bổ tuổi giữ đến đồng được về mỗi hộp 1 đồng

Thuốc mà ở phiếu ngài nào ăn uống đã lâu uống khỏi không việt về đi lấy được, hạng nhất 2 đồng 1 chai, hạng 1 đồng, chai con 5 hào, gọi khách ở xa viết thư về xã bệnh bản hiệu gửi thuốc tới ngay gửi cách lĩnh hóa giao ngân. ngài gửi mandat thuốc, yên đã nhớ sau này : M. THẦY-BÁC-SỸ chỉ thầy-tinh-y-quán ở Nam-định.

3003

Cô Elvire Popesco, con hát nhứt nước Ru-ma-ni, có nói : « Nước đá mà ốp để sinh tốt là khi da thịt mạnh, giới hoài không bịnh mụt chi cả. Ai muốn được vậy thì cứ làm như tôi, dùng xà-bông Cadum rồi mặt mà thôi. » Da mặt trắng mịnh tốt là nhờ da sạch sẽ, mấy chốn lông thong thả không bụi bặm đơ dấy đóng đầy. Xà-bông Cadum dùng tốt là vì chắc đặt bụi đóng theo chơn lông bao nhiêu đều trôi hết, mà làm cho da tươi tốt lại như thường.

Mất trộm. — Ng-thị-Cung 34 tuổi, bán hàng cháo ở Hàng-kinh trình đêm 18 rạng ngày 19 Mars, bị mất trộm quần áo và đồ vật đáng giá 20 $ 70.

Ô-tô chạy mau quá. — Một ông Tây và người chauffeur tên là Ng-v-Yên 23 tuổi, đều bị phạt vì việc cho xe ô-tô chạy nhanh quá.

Việc bất ngờ. — Một con chó ta chạy ngoài đường phải bắt vào nhà giam sáu-vật.

Giải ra ngoại-quốc. — Ngày hôm qua linh cảnh-sát bắt được năm tên ăn mày, đi quanh các phố, đã điệu về sở cảm để giải ra ngoại quốc.

Cho con uống thuốc mà hóa giết con. — Vừa rồi, một người đàn bà ở Hà-lý, tên là Trần-thị-Yến, nhân có hai đứa con bị đau bụng, bèi rối đi tìm thuốc. sực có người mách cho uống thuốc phiện và nước chè thì khỏi, người mẹ vội vàng đem cho con uống, nhưng đứa con nhỏ nhất định không chịu uống, mẹ liền cho đứa bé uống, thì khốn nạn thay! đứa bé uống được một chốc thì chết. Đứa bé lấy năm nay vừa lên 5 tuổi.

Sở cảm đã đến làm biên bản về việc vô ý giết người này.

NAM-ĐỊNH

Quân bóc lột. — Hồi 8 giờ tối hôm thứ ba vừa rồi ông N.V.T. đi xe tay ở lối Ngã-năm về. Vừa đi đến chỗ đường tàu hay thì có ba bốn đứa vô-lại xi-xô cùng nhau, rồi một đứa cầm con dao phay buổi năm xe lại mà nạt lớn rằng : « A nó mang thuốc phiện lậu đấy ! »

M. T. lập tức bỏ xe lại. Tên Sđoàn mới mặt M. T. không biết sao lại là tá chạy., cả ba đứa kia cũng trốn mất cả, ý chừng chúng sợ ông này sắc lực vạm võ chăng ?

Ấy đấy bà con ta có việc phải đi ỗi vào lối ấy liền cần thận lắm mới tầwọc, mà nhất là đàn bà con gái thì đừng có nên đi, vì con đường ấy hẻo lánh lắm ; những quân vô-lại thường tụ họp ở đấy để bóc-lột người qua lại.

Sở mật thám tưởng cũng nên chú ý đến quãng đường này mà trừ tiệt những quân kể cướp ấy đi.

Thi bằng Sơ-học yếu-lược. — Trong tỉnh Nam-định năm nay quan Công-sứ đặt ra các nơi thi là :

6 Mai, Mỹ-lộc thì tại trường Nam-định ;

7 Mai, không kể các tổng Đ ên-hải, Sỹ-lâm, Giao-phòng, Mễ-lâm, còn thì các phủ đều thi cả tại trường Nghĩa hưng ;

12 Mai, Cát-xuyên, Trà-lũ, Hành thiện, Kiến-lão thì thi tại trường Xuân-trường ;

14 Mai, Hà-cát, Lạc-thiện, Hoành-thu thì ở trường Quế-lâm ;

17 Mai, Thép-nhai thì ở trường Bái chu ;

19 Mai, toàn huyện Phong-doanh thì ở trường Phong-doanh ;

21 Mai, toàn huyện Vụ bản thì ở trường Vụ-bản ;

22 Mai, toàn huyện Ý yên thì ở trường Ý-yên ;

24 Mai, không kể các tổng Ninh-cường, Ngọc-gia-hạ, Duyên-hưng, còn thì các tổng ở Trực-ninh đều thi ở trường Trực-ninh cả ;

26 Mai, Ninh-cường, Ngọc gia-hạ, Duyên-hưng thì ở trường Ninh-cường.

28 Mai, toàn huyện Trực-ninh thì ở trường Nam-trực ;

Toàn huyện Hải-hậu thi ở trường Hải-hậu.

HÀ ĐÔNG

C nạn ô-tô. — Ngày 23 mars vừa rồi, hai chiếc ô-tô hàng, một chiếc số T. 764 và một chiếc số T. 1608 đụng phải nhau tại con đường Hà-đông đi Vân-đình. Nghe đâu chỉ vì đôi bên ganh nhau, không bên nào chịu nhường bên nào, cho nên mới gây ra cái vụ như thế. May mà không việc gì đến người, chỉ hư hỏng xe mà thôi. Những thói ganh khi nguy hiểm thế nầy, thường các chú xe cũng nên răn người lắm xe qua ra đi mới phải.

AN-LÃO (Kiến an)

Sân tập thể-thao. — Tại chùa Am (tức làng Hách-phương) mới mở một cái sân tập thể-thao rất rộng-rãi mát mẻ, để lễ do ông huyện Cang-đình-Vận chủng các ông giáo-viên-huyện đi đứng lớp lên, và đã nhờ quan Tuần-phủ Kiến-an Ngu-ổn-tiết-Tế tín thành và giúp cho một món tiền để trù-liệu việc lớp sân thể-thao. Những ngày thứ năm, chủ-nhật các ông giáo dẫn học trò đến tập, nào tập nhảy, tập chạy, tập kéo co, tập đá bóng rất là vui vẻ.

Việc lớp nhà trường. — Ông huyện An-lão đã quyên được một số tiền hơn ba nghìn đồng, để lập một nhà trường kiểm-bị có bốn lớp ở tổng sở tại, chẳng bao lâu nữa sẽ có trường.

T. Đ. Q. lai cảo

VIỆC KINH-ĐÔ

Ngân-sách của Nam triều trong năm 1926. — Ngân sách của Nam-triều trong năm 1926 này là một triệu bảy mươi bảy vạn sáu nghìn bảy trăm chín mươi hai đồng và mười lăm xu (1.776.792 $ 15)

So với ngân-sách trong năm ngoái là năm 1925, thời năm nay hơn được hai vạn tám nghìn tám trăm tám mươi ba đồng (28.883 $ 00)

Lễ xuân tế ở Văn Miếu. — Hôm mồng 6 tháng hai ta là hôm 19 mars ở Văn-Miếu là nơi tức đức Khổng-phu-tử đã cử hành lễ Xuân-tế long trọng lắm ; quan Hộ bộ Thượng-thư Phạm-văn-Tạo, phụng sung Khâm-mạng kính thay Hoàng-thượng mà hành lễ, còn các ân quan có phẩm đi lạy cũng đông, đến như người hành nghề kể chấp sự thời thật là nhiều.

Tế Xã-tắc. — Hôm mồng 7 tháng giêng ta, ở nền Xã-tắc đã l'm ở Xuân-tế, do quan Hình-bộ Thượng-thư Trần-đình-Đát khâm-mạng hành lễ. Lễ cử hành vào quãng ba giờ sáng ; trong lúc đêm khuya canh chầy, ở giữa cõi đồng không mông quạnh, trên cái đài Xã tắc cao ba tầng kia, khói hương nghi ngút, đèn đuốc sáng trưng, cờ xí phất phơ, long-đình nghi phủ, quân gia lính tráng và những kẻ chấp sự hành nghề, kể có tới vài trăm người, bận những thứ lễ-phục nhang-phục rực rỡ sắc đỏ sắc xanh, theo thứ tự mà hành lễ cả. Ấy cái quang cảnh nầy đối với con mắt nhà hoa sỹ, nhà thi-nhơn hay là nhà hiếu cổ, thời cũng có nhiều về đặc biệt lắm vậy.

Trộm cướp nhiều quá. — Độ này nhân vì tết nhứt vừa qua, cỏ bọc tajnh hình, cho nên trộm cắp xảy ra luôn luôn, như hôm 23 mars mới rồi, ở làng An-cựu, tại nhà một ông hưu-quan kia bị kẻ rình đào ngạch vào lấy mất áo xống đồ đạc, tính ra có tới năm mươi đồng.

Việc Nam-kỳ

SAIGON

Tàu Khách-trú đụng tàu tây chìm chết rất nhiều. — Cứ do theo lời người hành-khách đi chiếc tàu Gœland thuật lại nguyên do như sau này :

Ngày 13 Mars chiếc Gœland ở Mặc-Bắc chạy về, khi chạy khỏi đầu cù-lao Dung rồi, thì nhằm bắc ngan xuống Đại-Nhĩ mới ra khơi thì thấy chiếc tàu thách-thức tên Thương-Lợi, thì chiếc Gœland thổi súp lê một hiệp cho chiếc tàu khách-trú để ý, mà ông không biết tàu ấy có để ý hay không mà không thấy trả lời, đến chừng cách nhau chẳng bao xa, thì chiếc Gœland bẻ qua bên tay mặt, phải chỉ chiếc tàu khách trú ở dưới chạy lên cứ êm bên tay mặt thì có đâu đến nỗi, cái này lại ôm về bên tay trái vì lái công tưởng là tàu tây ôm về bờ như mọi khi nên chạy hung ra thì mũi tàu xiên ngang hông tàu tây một chiếc thì chạy riết qua cho khỏi, và phần lại bị nước cắn tay mạnh, cho một chiếc ở dưới chạy lên, bị nguyên nên cũng thả máy.

Khi chiếc tàu khách-trú sắn tàu tây rồi, thì người cầm bánh cho chỉ mấy người mạch-lô bỏ tay bánh, kiếm chỗ trốn lánh gi tên cầm tay bánh ấy nghe nói nếu không lấm thì chính là tài công phụ thế cho tài-công chánh. Bị không còn ai cầm tay bánh, nên chiếc tàu khách-trú cứ chạy, nên lỉ chiếc Gœland tới hoài làm cho bung sường bể ống thủy khói than bay lên một vùng không thấy chi hết, phải chi ban ngày còn khá, lúc đó nhằm tám giờ phỏng lại trời tối đen, nên sự cứu cấp bất tiện, phải chờ chi lúc tàu đụng rồi mà tàu khách-trú cho chạy thấy lui lại, thì chiếc Gœland không đến nỗi chìm mau như vậy, và cũng không đến hại mạng người, trời tối nước chảy như cắt, người biết lội biết có sống đặng chăng, huống chi là kẻ không lội thì còn trông mong gì nữa chỗ đó, bề sâu ấy có hơn hai mươi thước, thôi chẳng đành nhắm mắt phó cho ngọn thủy triều dồi-dập.

May thay! có tuyến đó có mười người hành-khách, chớ mọi khi năm sáu mươi người đi, nên chết có ba người lớn và một đứa con nít. Tội nghiệp thay cho ông cò tàu, tàu tàu đụng thấy ông đã lên trên mui rồi, nhưng không biết tại làm sao mà ông không nhảy thoát thân, để đến bạc mạng. Ô! Hành thuyền kỳ mã tam phân mạng, chết nhơn vậy, nghe thấy cũng nhăn mày, cảm xúc!

Đó là lời của một người hành khách đàn-Gœland bữa ấy may thoát mạng được về thuật lại như thế, chớ không biết có quả chăng vậy không; duy xét các lời nói trên đây thì cũng hữu-lý thật.

Muốn biết vụ nầy cho thiệt rõ, thì xin đợi quan trên tra vấn rồi sẽ hay.

T. L. B.

Vì cờ bạc mà bỏ mạng. — Vừa rồi vì sở mật-thám trong Cholon có nghe : ăng tại con đàng Gosong, trong căn phố số 28 thường đêm ngày đỏ gầy sòng cờ bạc để lấm. Vừa tay con và vừa cái có tiền 50 người, mà phần đông là chệc khách. Bởi nghe tin ấy nên hôm ngày 3 Mars 1926, vào lối 9 giờ rưỡi tối, M. Campana bèn dắt một bọn linh Annam đi đến đó cứ vây bắt.

Vừa đến nơi, trong sòng nghe được tin chẳng lành xảy đến, nên hoảng hồn, bèn ùng ùng mạnh ai nấy kiếm thế đặng tẩu thoát. Có hơn 30 tay-con lọt thoát được rồi qua nhà khác đặng chạy. Nhưng rủi trong đám đó có một gã tên Tô-lê-Tu, khách Paris-kiều, 29 tuổi, làm công, chẳng rõ trong con hỗn quýnh sao xảy sao đó đến nỗi trật chân nhào xuống gạch chết tươi. Vì bị cao từ trên đầu tường tới đất có trăn bảy thước tây.

Đoạn còn lại 17 người khách tay-con và chủ chứa ông cò bèn bắt rác đem về bót. Và 200 đồng bạc tại sòng cũng đem nạp luôn. Về cái tử-thi cần lên khám-nghiệm mạng bạc-ấy tại chỗ vào nhà xác.

Thấy vậy cũng đáng thương ! Cũng thời cờ bạc mà rằng đỏ có mất mình khách ta chịu lấy đều mạng bạc. Trông đó thì đã rõ rằng sờ bạc hư hại là dường nào ! Vậy mà sao ai cũng hãu cờ bạc hoài.

Cần người làm việc

Hãng tàu Năm-Sao cần người thiện-nghệ việc Vô tuyến-điện để làm ở các tàu biển chạy bến Đông-pháp. Ai muốn làm tuổi tới hãng ở Haiphong mà hỏi.

5.603

SÁCH LUẬT

Quan phó Bình-lương, *A. Dejean de la Bâtie*, giáo-sư trường Cao-đẳng Đông-pháp, mới soạn một bộ luật sau này :

1° QUỐC-TẾ CÔNG-PHÁP (Droit international public) giá. 2$00

2° QUỐC-TẾ TƯ-PHÁP (Droit international privé) giá. 2.00

3° HÀNG-HẢI PHÁP-LỆ (Droit maritime) giá. 1.50

4° THƯƠNG-LUẬT HỌC (Droit commercial) giá 3.00

(Tiền cước gửi đi các tỉnh, tỉnh ngoài)

Bộ luật này, soạn toàn bằng chữ Pháp cả.

Bán tại bản-quán

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ sáu 26 Mars 1926

UYÊN ƯƠNG GIAI NGAU

Tối thứ bảy 27 Mars 1926

HIỀN NỮ NGỘ KỲ DUYÊN

Tích này vui nhất là chỗ vợ cả Đắc-Lập ở Huế ra đánh ghen với Chí-Hương.

Tối chủ nhật 28 Mars 1926

HIỆP PHỤ THÀNH TIÊN

Có cảnh oan hồn k ện nhau ở dưới âm phủ rất là vui trò.

Tối thứ hai 29 Mars 1926

TÁO QUÂN THẦN

TÀI TƯƠNG ÁCH

Tích này mới soạn ra, trước đề là « Ông thổ đánh đổ thần tài », nay xin đổi lên là « Táo quân thắc tài tương ách ». Tuần lễ trước nữa đã diễn lần đầu được các quý khách cho là vui và buồn cười, nay bản-hội xin chiều lòng các ngài mà diễn lại lần nữa.

Tối thứ ba 30 Mars 1926

BẠCH XÀ CẦM

Tích này có một vai anh biển lận pha trò rất là buồn cười.

3006

Dépuratif Ribal

Thuốc tẩy huyết và tiêu độc

Thuốc này rất hiệu, rất có tiếng, nên thành ra một thứ thuốc rất quý. Dùng trị bệnh ngoài da rất hiệu.

Giá tiền : 1$30

Pommade Ribal

Làm cho đỡ đau, trừ trùng-độc, làm cho lên da, dùng để trị các bệnh lở, và các bệnh ngoài da. Thuốc ấy dùng phụ vào với thuốc Dépuratif Ribal.

Giá tiền : 0$80

BÁN TẠI HIỆU BÀO-CHẾ

L. BLANC

31, phố Paul-Bert, Hanoi

3003

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thay huyết xấu.

Trị bệnh mất máu, khi huyết suy yếu thân thể mỏi mệt gầy còm, hay vì kém huyết sinh ra rao phồi làm cho hay ho vật uống thuốc này rất dễ, vì có mùi thơm không có lợm giọng bao giờ ! Bài thuốc này có hội-đồng các quan Thầy-thuốc chứng-chỉ là hay.

ẤY LÀ :

Thuốc nước bổ huyết

3001 **MÁU BÒ 1$40**

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc về những hình làm trò-cười cho trẻ-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mồng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tòa Nội-các phụng lời soán phê rằng :

Chiếu nay đại dược phòng của MONTÈS qui-ông, có chế nên một thứ rượu bổ để tăng ngự dụng qua rồi ban, đồng nên giá thưởng, truyền lục phê thị gửi cho qui dược phòng chế-ông để tỉ thành-giả.

Khâm thử.

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bán-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

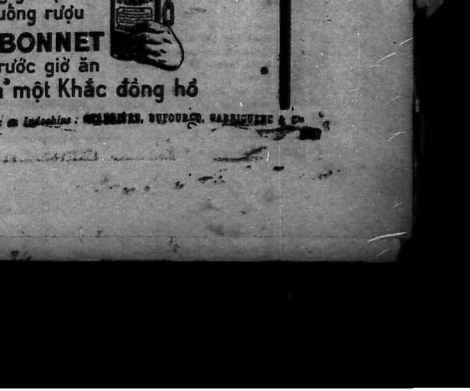
HANOI

Xin xem kỹ các cáo-bạch của bản-hiệu ở trong thứ tư tờ báo này.

3001

Rượu hiệu DUBONNET

Rượu bổ và dưỡng lập sức lực lại

Agents généraux en Indochine : [illegible]

Cách lịch-sự ở Hà-thành

Hiệu Café Restaurant HIỆP-THÀNH, số 29, phố Bờ-hồ (cũ Francis Garnier) có đủ phòng ăn và phòng trọ rất sạch-sẽ, lịch-sự để nghênh-tiếp các quí-khách. Ngài nào ở xa, dành giây thép về giữ phòng trước, thì bản-hiệu xin cho người ra gare đón và trông coi giúp việc đãi đẹ hành-lý.

3035

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

PHỐ PAUL-BERT. — HANOI

GIAN HÀNG BÁN CÁC THỰC-PHẨM

Một vài thứ hàng giá đặc-biệt

EAU de VIE de MARC	Mỗi chai :	15 fr. 00
Quinquina BONAL Gentiane	Mỗi lít :	9 fr. 50
Vermouth BECCARO	»	11 fr. 50
Kina LILLET	»	18 fr. 00
Mousseux Emile GOULET	Mỗi chai :	12 fr. 00
Petits pois JOUBÈS, qualité supérieure fins.	Mỗi hộp :	4 fr. 30
» *extra-fins.*	»	5 fr. 00
Sữa GLAXO, dùng cho trẻ con ăn rất tốt. (Mỗi hộp nặng 250 gr.)	»	11 fr. 50
Compote AMIEUX, các thứ quả. (Mỗi hộp cân trừ bì nặng 450 gr.)	»	4 fr. 00
Confitures AMIEUX, các thứ quả. (Mỗi hộp cân trừ bì nặng 450 gr.)	»	7 fr. 00

3005

UỐNG RƯỢU QUINQUINA

PHẢI TÌM THỨ HIỆU CON VOI

飲之強健益壽延年

(Quinquina Edouard Dubonnet & Labussière)

Thứ ấy mới bổ

Rất thơm ngon !

Bán tại : L'Union Commerciale Indochinoise et Africaine Haïphong, Hanoï, Nam-định, Bến thủy, Thái-bình, Yunnanfou, Tourane, Huế, Qui Nhơn, Nha trang, Đồng-hới, Thu xá, Saïgon, Pnom Penh.

3037

Hiệu bào-chế J. BLANC

L. BLANC kê-nghiệp

Lập tự năm 1886, ta thường gọi là hiệu thuốc Lập-lăng ở phố Tràng-tiền (Rue Paul Bert) số 31, Hanoi-Tonkin

Giây nói số 59

NÊN ĐẾN ĐÓ MÀ HỎI :

ENO KOLA COCA. — *Rượu bổ để cho những người ốm vừa dần bà ở cữ . . . . . Một lít-re :* **2$40**

Trước khi ăn cơm uống một cốc con.

ELIXIR HISTOGÉNIQUE. — *Thuốc nước. Một chai :* **1,25**

GRANULÉ HISTOGÉNIQUE. — *Thuốc hạt. Một chai :* **1,25**

Đều là thuốc trị bệnh lao, bệnh giập và các bệnh đau phổi rất hay, người lớn trẻ con đều dùng được cả.

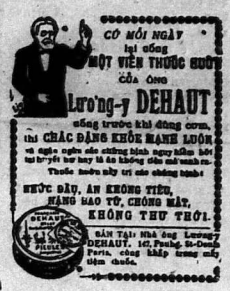
SIROP D'HÉMOGLOBINE SOLUBLE. — *Thuốc trị bệnh hao mòn xanh xao rất là thần hiệu. Mỗi lần trước khi ăn cơm uống 3 hay 4 muỗm. . . . . Một chai :* **1,25**

GOUTTES NOTAL, Circulation du Sang. — *Thuốc làm cho mạch máu chạy đều. . . . . Một chai :* **0,80**

Ai ở xa có cần hỏi gì cứ viết thơ về, bản-hiệu xin trả lời ngay

Tiền gửi hàng phần người mua phải chịu

3002

TREPARSOL

Thuốc này các thầy-thuốc đều dùng. Ở các nhà-thương Đông-dương đã thí-nghiệm. Là một thứ thuốc tốt, rất công-hiệu, để thay thuốc tiêm (914).

Để trị bệnh-lị.

Bệnh giang-mai.

Bệnh sốt-rét ngã-nước.

Ống lớn 30 viên. Ống nhỏ 15 viên.

Ở các nhà Bào-chế có sách đặn bảo mọi việc về cách dùng.

3051

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các ngài quí ông nào mua thì gởi tiền cho ; bổ không có tiền gởi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. Mua báo thì tính-từ-ngày hoặc mùng một tháng tây trở đi cho tiện.

PHILIPS

飛利浦電泡

廉價 周耐

Độc-quyền đại-biểu : DIETHELM & Cie

46, Avenue Clemenceau, Haïphong

防海里第南洋行

Dù các ngài đau dạ dày đến thế nào mặc lòng, hễ dùng :

Thuốc bột Saint André

thì sẽ thấy kiến hiệu tức thì.

Các sự đau đớn đã tiêu tán đi, các ngài lại được khỏe mạnh như thường.

Thuốc bột Saint André

lại chữa các bệnh như là :

Đau tỳ vị, bệnh đầy, bệnh ợ chua, *vân vân...*

Giá bán : 0$85 một lọ

Hỏi tại hiệu Bào-chế

CHASSAGNE

59, Rue Paul Bert, Hanoi

3002

PHÀM,

Thứ chè lối thời quanh năm uống lúc nào cũng thơm ngon.

Thường lắm hạng chè chỉ vào độ đầu xuân thì uống được, il lâu thì nhạt nhẽo. Đấy là hạng chè giả lá cho nên gìn giữ đến thế nào cũng không tránh khỏi được sự biến-động.

NHƯ,

Muốn được hạng chè chính hiệu NINH-THẢI thời quanh năm lúc nào cũng ngon thơm. Vậy quí-khách muốn tránh sự biến-động ấy xin cực tiếp quá bộ chiếu cố cho bản-hiệu tại Hanoi, Haïphong và Nam-định.

NINH-THẢI-HIỆU

số 10, phố hàng Ngang, Hanoi
số 113, phố Khách, Haïphong
số 78, phố hàng Trống, Nam-định

Kính-cáo

3022

THUỐC CHỮA BỆNH KHÔNG NGỦ VÀ NHỮNG BỆNH ĐAU THẦN-KINH CỦA ĐÀN BÀ

Cái sức khỏe của đàn bà con gái thứ nhất là do ở bộ thần-kinh. Nếu đã mắc phải bệnh không ngủ, bệnh đặt mình, bệnh suy nặng, bệnh đau lưng, bệnh thương gân, bệnh đau ngực, bệnh buồn rầu, bệnh khó thở, bệnh đau đớn, bệnh bức rức, các bệnh đó thường chuyển sang bệnh đau dạ dày, như thế thì nên uống thứ thuốc *Neurinase*. Thuốc này sẽ chữa khỏi bệnh đau thần-kinh mà bệnh ấy làm cho người ta khổ sở ở đời, nào sinh ra bệnh thương gân và các bệnh khác thuộc về thần-kinh nữa. Ở các xứ nóng mà uống thuốc *Neurinase* này thì ngủ được ngon giấc.

Ở các hàng bào-chế lớn đều có bán cả.

3045

RHOMNOL

Cần các nhà *Laboratoire Leprince, là một thứ thuốc bổ rất mạnh, cho những người ít lao-động quá mà suy-nhược, và những người nhọc-mệt trí-não, và thần-kinh, rất linh nghiệm.*

Thuốc viên : Mỗi ngày 6 hay 6 viên.

Tại tất cả các nhà Bào-chế xứ Bắc-kỳ đều có bán.

3053

COLLYRE JAUNE

SELON LA FORMULE DU

DOCTEUR CASAUX

DIRECTEUR DE L'INSTITUT OPHTALMOLOGIQUE

PROFESSEUR A L'ÉCOLE DE MÉDECINE DE L'INDOCHINE

THUỐC CHỮA MẮT CỦA QUAN Y KHOA BÁC-SĨ CASAUX

Giám-đốc nhà thương chữa mắt hàng Gà, Hanoi, đã kinh-nghiệm mà chế ra để chữa cho người Annam.

Kiến hiệu lạ thường **Không sốt**

Để lâu không hỏng **Rẻ tiền**

Giá một lọ có cả ống nhỏ rọt . . . . . **0$20**

ĐỘC QUYỀN BÁN TẠI :

PHARMACIE CHASSAGNE

59, RUE PAUL-BERT, HANOI

3002

INJECTION PEYRARD

Thuốc thục hiệu này chế ra đã lâu rồi và hiệu-nghiệm hơn các thứ **ĐỂ TRỊ BỊNH ĐAU-LẬU** mới bị hay là có đã lâu rồi

Trong 233 người A-lập dùng thuốc này thì lành bịnh hết 231 người (Y theo lời phúc các lương-y ở Alger)

Bầu cũng các nhà thuốc có danh.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Các ngài chớ nên quên rằng mùa đông năm ngoái thuốc ho

Sirop Nofal

đã chữa khỏi biết bao nhiêu người về các bệnh như là:

Cảm, đau cuống phổi, ho gió, ho rất cỡ, *vân vân...*

Thứ thuốc này hay, nên bán mạnh lắm.

Chai lớn giá : 0$90

Bán tại hiệu Bào-chế

CHASSAGNE

Số nhà 59, phố Tràng-tiền

HANOI

3062

BOROSODINE LUMIÈRE

Là thuốc chị bệnh não chất thần kinh rất linh nghiệm.

Ai mắc bệnh, váng óc, rối chí khôn, không ngủ được, trong mình bức bối kí-ó chịu, dùng thuốc này khỏi ngay, ngủ ngon, trong mình dễ chịu, khoan khoái.

Ở các hiệu bào-chế Đông-pháp có bán cả.

3050

BANQUE DE L'INDOCHINE

ĐÔNG-PHÁP HỐI LÝ NGÂN HÀNG

東法滙理銀行

SÁNG LẬP RA TỪ NĂM 1875

Có những chỉ-dụ sau này chuẩn cho được hưởng-thụ đặc biệt quyền lợi : 21 Janvier 1875, 20 Février 1888, 19 Mai 1900, 4 Janvier 1920, 12 Janvier 1921, 13 Janvier 1922, 17 Janvier 1923, 10 Janvier 1924, 16 Janvier 1925, 16 Juillet 1925 và 11 Décembre 1926.

TƯ BẢN DỰ ĐỊNH :	Francs	200.000.000
TƯ BẢN NỘP RỒI :	»	68.400.000
CỘNG CỘNG KHOẢN DỰ-BỊ NGÂN NGÀY 30 JUIN 1294 :	»	84.089.020

Chánh quán tại : Paris (VIIIe), 96, Boulevard Haussmann

Chánh trị-sự : M. A. DE MONPLANET, Hộ-bộ tổng thanh-tra hàm, Chánh chủ ngân hàng Crédit Commercial et Industriel, Chánh chủ công-ty mỏ Than Hongay (Société française des Charbonnages du Tonkin).

Phó trị-sự : M. STANISLAS SIMON, trị-sự công-ty Điện-Việt Thiết-lộ.

Tổng chủ nhiệm : M. THION DE LA CHAUME, nguyên Hộ-bộ thanh tra.

Các chi quán :

TẠI ĐÔNG-PHÁP :	Nam-kỳ : SAIGON.
	Trung-kỳ : TOURANE
	Bắc-kỳ : HAIPHONG, HANOI.
	Cao-mên : PNOM-PENH, BATTAMBANG.
	Quảng-châu-loan : FORT-BAYARD.
TẠI VÂN-NAM :	MÔNG-TỬ, VÂN-NAM-PHỦ.
TẠI XIÊM-LA	BANGKOK.
TẠI ANH THUỘC-ĐỊA :	SINGAPORE.
TẠI TRUNG-HOA :	BẮC-KINH, THƯỢNG-HẢI, THIÊN-TÂN, QUẢNG-ĐÔNG, HƯƠNGCẢNG, HANKÉOU.
TẠI PHI-CHÂU :	DJIBOUTI.
TẠI TÂN-THẾ-GIỚI :	NOUMÉA.
TẠI TAHITI QUẦN-ĐẢO :	PAPEETE.

ETABLISSEMENTS FRANÇAIS DE L'INDE : PONDICHÉRY. 3048

Hiện viết tắt để gởi điện-tín : INDOCHINE.

THUỐC

MUSCULOSINE BYLA

VITAMINÉE

LÀ NƯỚC THỊT NGUYÊN CHẤT NẤU ĐẶC LẠI

Là một thứ thuốc bổ rất mạnh

TRONG

NHỮNG KHI GÂN CỐT SUY-NHƯỢC,

NHỮNG LÚC THAO-LUYỆN MỆT NHỌC,

HOẶC NHỮNG LÚC MẮC BỆNH MỚI KHỎI

Thân-thể khang-thái

Sức-lực cường-kiện

3045

Certifié l'insertion

Imprimerie du Trung-Bắc-Tân-Văn

Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN